

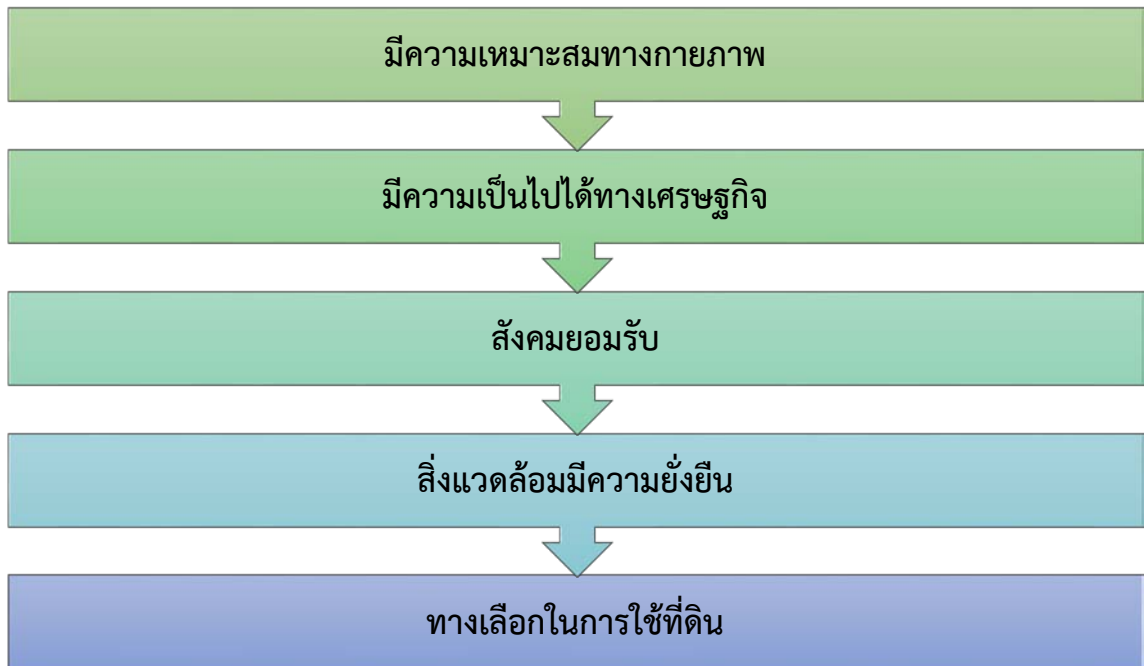
แผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

สถานีพัฒนาที่ดินยะลา 2564
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ
กันยายน
2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติเอกลักษณ์	2-1
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-7
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-10
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-13
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-4
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-8
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 ผลขึ้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-12
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-13
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	7-6

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดยะลา ปี 2549-2562	2-6
2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	2-11
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ปี 2563	2-13
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ปี 2563	2-14
2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ปี 2563	2-16
2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ปี 2563	2-18
3-1 ที่ตั้งบ่อบาดาลตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	3-1
3-2 คุณภาพและอัตราการให้น้ำของหินอุ้มน้ำตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	3-4
3-3 หน่วยแผนที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	3-7
3-4 สมบัติดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	3-8
3-5 การชะล้างพังทลายของดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	3-11
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	4-3
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	5-4
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-7
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)	7-9

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2-1	2-3
2-2	2-4
2-3	2-5
2-4	2-6
2-5	2-9
2-6	2-10
2-7	2-12
2-8	2-14
2-9	2-19
3-1	3-2
3-2	3-3
3-3	3-5
3-4	3-10
3-5	3-12
4-1	4-4
4-2	4-7
4-3	4-8
6-1	6-5
6-2	6-12
7-1	7-5

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่ และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณหรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบประมาณจัดพื้นที่ขุดดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วยชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่ค่าจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปราภฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกัน รักษา ดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการ เกษตรกรรม

1.5.9 “การพัฒนาที่ดิน” หมายความว่า การกระทำใดๆ ต่อดินหรือที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและ คุณภาพของดินหรือที่ดิน หรือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น และหมายความรวมถึงการปรับปรุง ดินหรือที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติหรือขาดความอุดมสมบูรณ์เพราะการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อรักษาคุณธรรมชาติหรือเพื่อความเหมาะสมในการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1.5.10 “ความอุดมสมบูรณ์ของดิน” หมายความว่า ความสามารถของดินในการให้ธาตุอาหารที่ จำเป็นเพื่อการเจริญเติบโตของพืช กล่าวคือเมื่อธาตุอาหารในดินที่อยู่ในรูปที่พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ได้มีปริมาณที่พอเหมาะและสมดุล จะช่วยให้พืชมีการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตที่ดี

1.6 คำสำคัญ

“พื้นที่เกษตรสู่เขตการพัฒนา โดยดินน้ำของประชาสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ”

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมืองยะลา มีเนื้อที่ 38.22 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 23,889 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อ ดังภาพที่ 2-1

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลกอตอतीร์ระ ตำบลเนินงาม และตำบลท่าธง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอทุ่งยางแดง จังหวัดปัตตานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

มีเส้นทางรถยนต์ติดต่อกับตัวจังหวัด เป็นทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4067 เชื่อมระหว่างตำบลป้อมมั่ง บาลอ ผ่านตำบลโกตาบารู ของอำเภอรามันและทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4092 เชื่อมกับอำเภอทุ่งยางแดง จังหวัดปัตตานี (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา, ม.ป.ป.)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านปากาซาแม
- หมู่ที่ 2 บ้านโตะปาแก๊ะ
- หมู่ที่ 3 บ้านตาลาแน
- หมู่ที่ 4 บ้านอุเป๊ะ
- หมู่ที่ 5 บ้านบูเก๊ะจือฮา
- หมู่ที่ 6 บ้านหัวควน
- หมู่ที่ 7 บ้านบาโงบองอ

(เทศบาลตำบลรามัน, ม.ป.ป.)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

เดิมเป็นชุมชนเล็กๆ เรียกว่า “ปากาซาแม” ซึ่งมีผู้คนอาศัยอยู่ไม่มากนัก มีอาชีพทำนาเป็นหลัก ต่อมาเจ้าเมืองโกตาบารูได้ใช้พื้นที่ในชุมชนนี้ ปลุกข้าวเป็นจำนวนมากเสมือนเป็นดินแดนอยู่ข้าวของเจ้าเมือง จึงเรียกกันว่า “วังพญา” เมื่อประมาณ 50 กว่าปีมานี้ ชุมชนได้เจริญขึ้นและแยกออกเป็นตำบลต่างๆ ด้วยเหตุที่ชาวตำบลนี้มีอาชีพทำนาเป็นหลัก และเพื่อระลึกถึงอดีตที่เป็นดินแดนปลูกข้าวของเจ้าเมืองจึงใช้ชื่อว่า “วังพญา” เป็นชื่อตำบลตั้งแต่นั้นมา (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา, ม.ป.ป.)

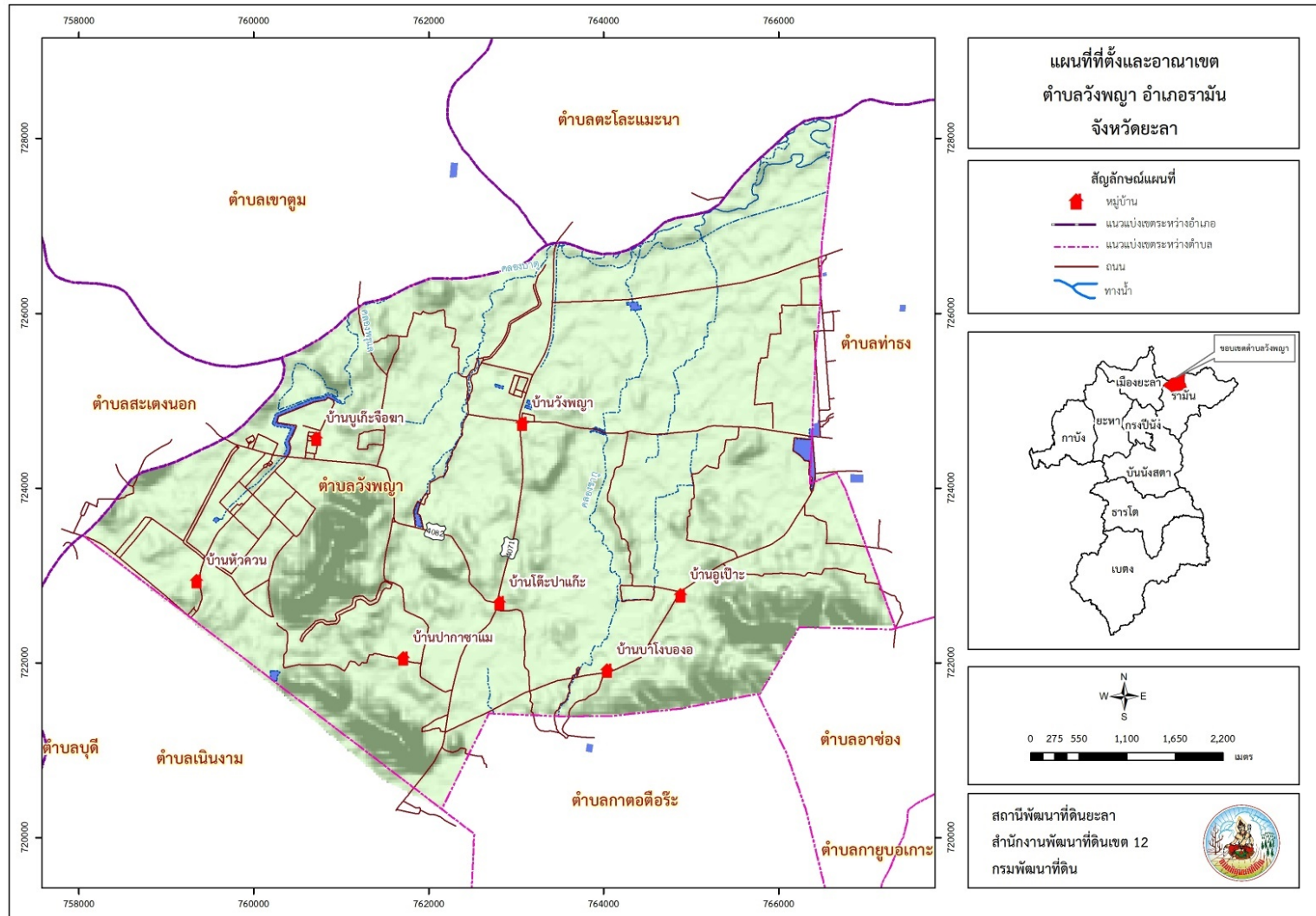

2.4 สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลวังพญา มีความลาดชันของพื้นที่ตั้งแต่ ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ จนถึงพื้นที่เนินเขา ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เป็นพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ ร้อยละ 69.21 ของพื้นที่ตำบล สภาพภูมิประเทศลาดเทจากทิศใต้ลงสู่ที่ราบทางทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือ บางพื้นที่เป็นที่ราบและเนินเขาดินเตี้ยๆจึงเหมาะสมแก่การทำเกษตร เช่น การ ทำนา การทำสวนยางพารา และสวนผลไม้ โดยพื้นที่ตำบล วังพญาไม่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือเขต หวงห้ามตามประกาศกรมป่าไม้ และมีแหล่งน้ำธรรมชาติ จึงเป็นประโยชน์ต่อการทำเกษตรของราษฎร (ภาพที่ 2-2 ถึง ภาพที่ 2-4)

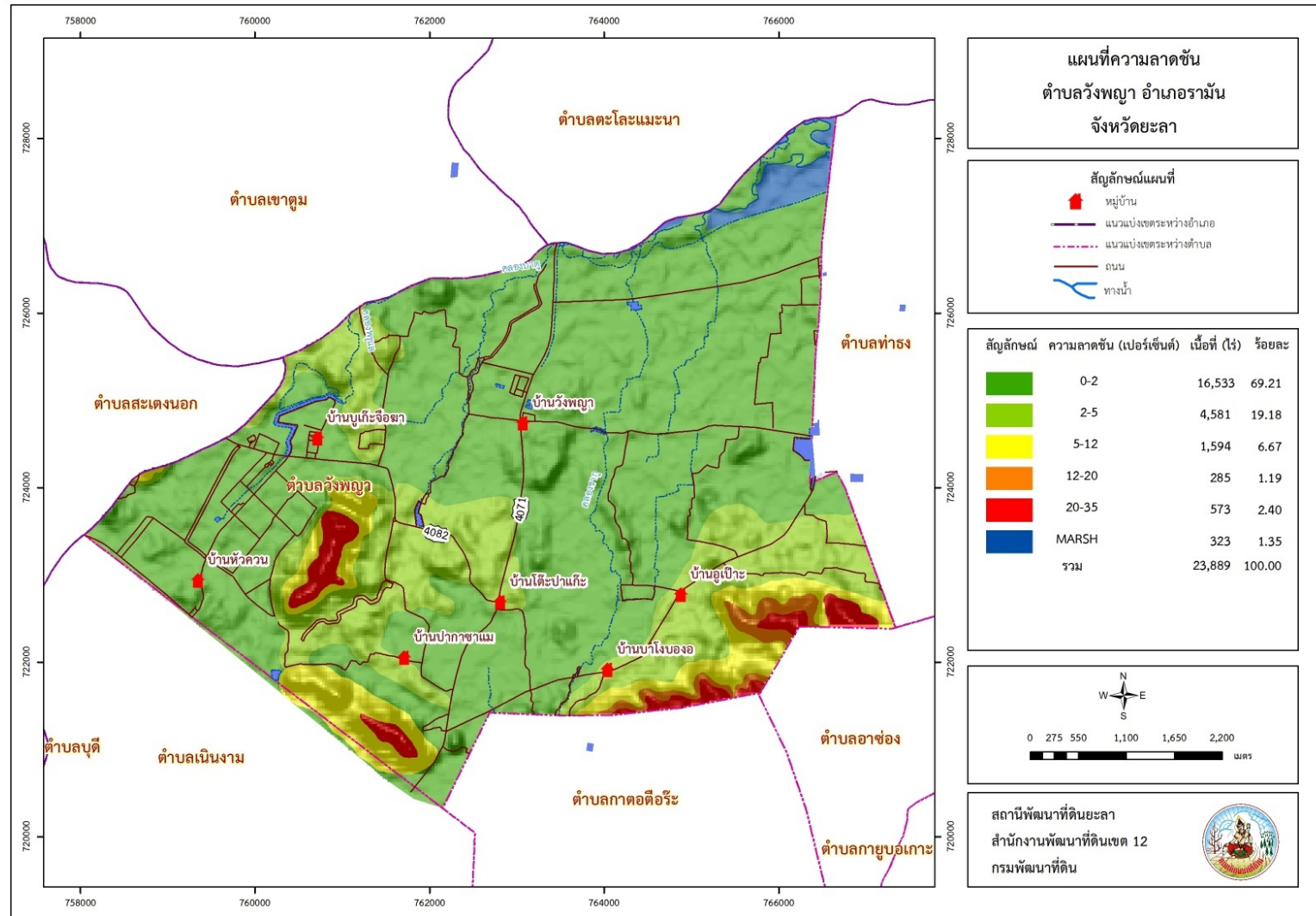

แผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

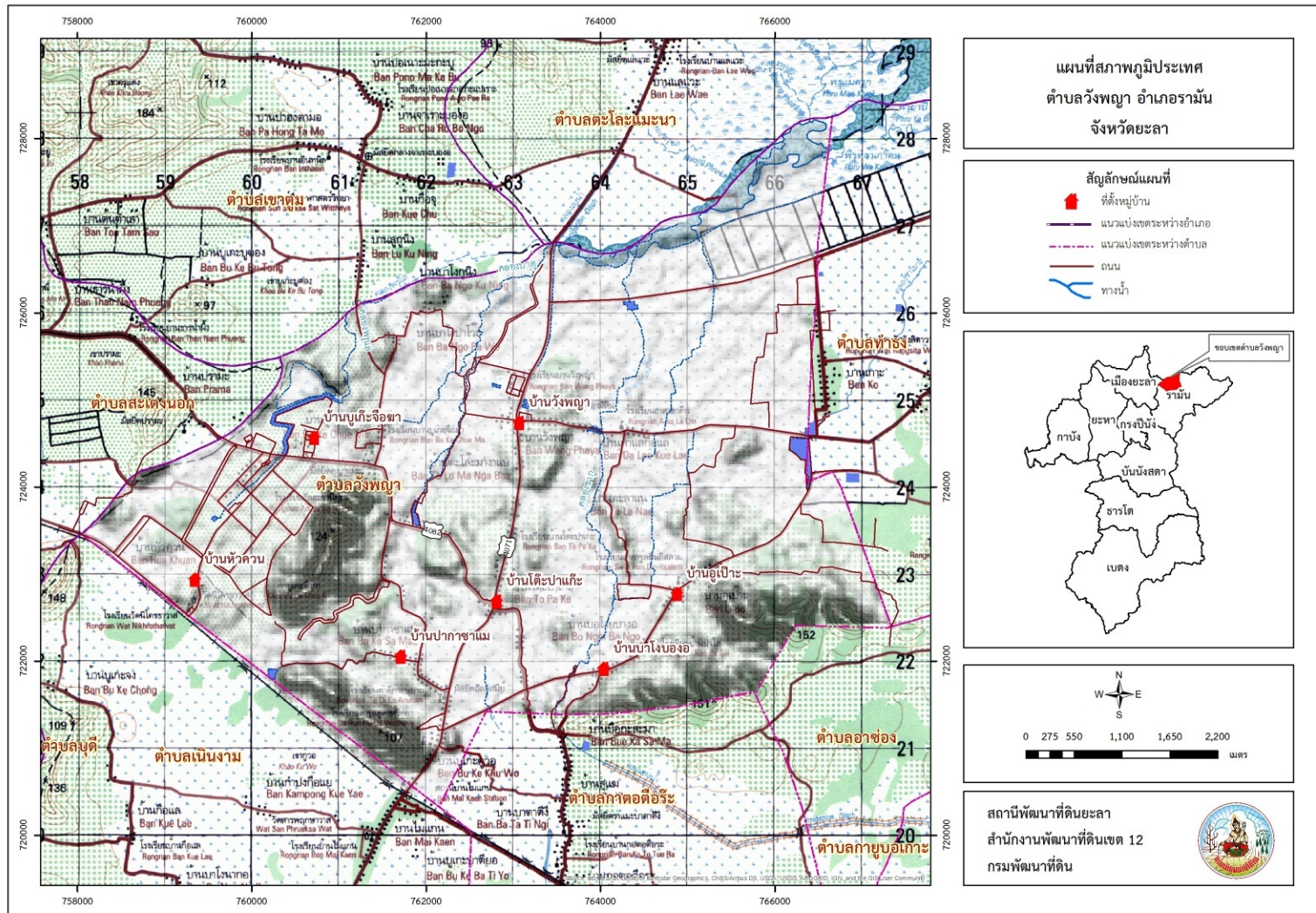

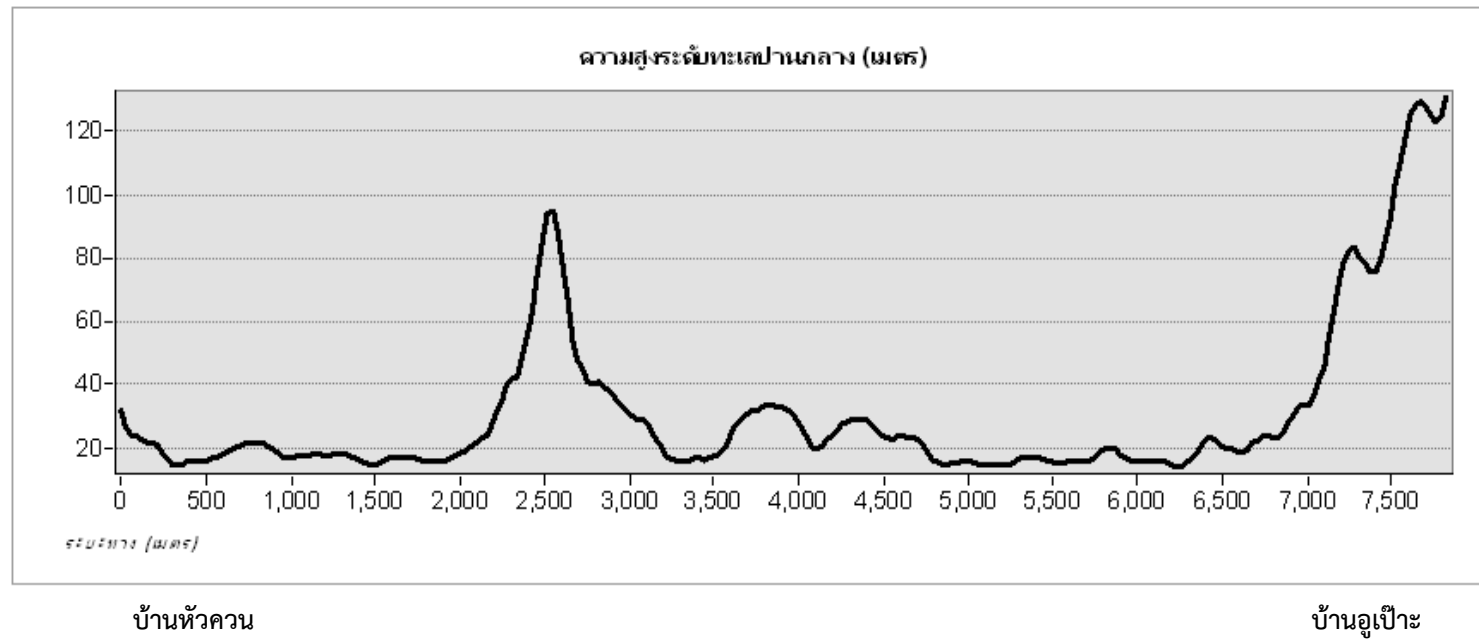
แผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

แผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ภาพที่ 2-4 ^๕ระดับความสูงและสภาพภูมิประเทศตำบลวังพญา อำเภอมืองยะลา จังหวัดยะลา

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดยะลา มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดยะลาอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำเป็นฤดูกาล 2 ชนิด คือ ฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือหรือฤดูหนาว จะมีลมจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นลมเย็น และแห้งจากประเทศจีนพัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้ภาคต่าง ๆ ทางตอนบนของประเทศตั้งแต่ภาคกลางขึ้นไปมีอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้งทั่วไป แต่ภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ลงไปรวมถึงจังหวัด ยะลากลั้มีฝนตกชุกเพราะลมมรสุมนี้พัดผ่านอ่าวไทยจึงพาเอาไอน้ำไปตกเป็นฝนทั่วไป อากาศจึงไม่หนาว เย็นดังเช่นภาคอื่น ๆ ที่อยู่ตอนบนของประเทศ แต่อาจมีอากาศเย็นบ้างเป็นครั้งคราว ลมมรสุมอีกชนิดหนึ่ง คือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านมหาสมุทรอินเดียจึงพัดพาเอาไอน้ำและความชื้นมาสู่ประเทศไทย แต่ เนื่องจากเทือกเขาตะนาวศรีซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตกกั้นกระแสลมไว้ ทำให้ภาคใต้ฝั่งตะวันออกเฉียงใต้และจังหวัด ยะลามีฝนตกน้อยกว่าภาคใต้ฝั่งตะวันตกซึ่งเป็นด้านรับลม

2.5.2 ฤดูกาล

จังหวัดยะลาตั้งอยู่ในเขตมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีสภาพ อากาศแบบร้อนชื้น มี 2 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน และฤดูร้อน ดังนี้

1) ฤดูฝน แบ่งเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดเอาความชื้นจาก ทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดียเข้ามา ทำให้มีฝนตกชุกในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม อีกช่วงหนึ่งก็คือ ช่วงที่ได้รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดเอาความชื้นจากอ่าวไทยเข้ามา ทำให้มีฝน ตกชุกอีกในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์

2) ฤดูร้อน อยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม เนื่องจากได้รับลมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมร้อนที่พัดมาจากทะเลจีนใต้ ทำให้อากาศโดยทั่วไปร้อนและชื้น

2.5.3 อุณหภูมิ

จังหวัดยะลาอยู่เป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย มีลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ทั่วไปทุกอำเภอ อยู่ใกล้ทะเล ทำให้ฤดูร้อนมีอากาศไม่ร้อนมากนัก อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.5 องศาเซลเซียส โดยมี อากาศร้อนที่สุดคือเดือนพฤษภาคม

2.5.4 ฝน

บริเวณจังหวัดยะลามีปริมาณฝนเฉลี่ย 2,422.3.7 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 178 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนธันวาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 170.3 มิลลิเมตร และฝนตก ประมาณ 20 วัน และจากข้อมูลเส้นชั้นน้ำฝน พบว่า ตำบลวังพญา มีปริมาณน้ำฝน 2,050 – 2,250 มิลลิเมตร (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 13 ปี (ปี 2549-2562) ณ สถานีอุตุนิยมวิทยายะลา ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนมกราคม และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ (ตารางที่ 2-1 และภาพที่ 2-5 ถึง ภาพที่ 2-6)

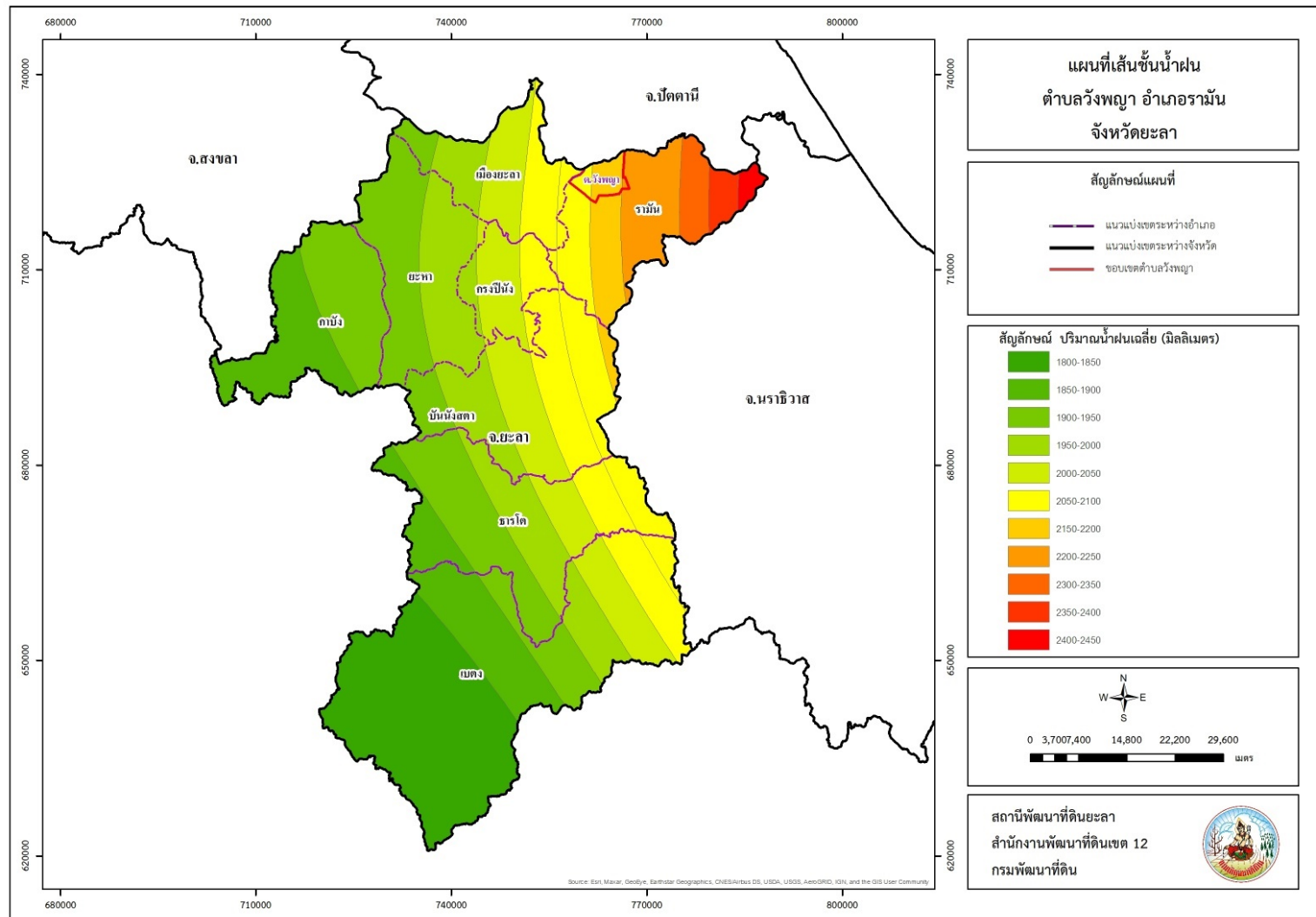
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยายะลา ปี 2549-2562

เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	การระเหยและ การคายน้ำ อ้างอิง (มม.)	ปริมาณฝน ใช้การ (มม.)
ม.ค.	22.5	31.0	25.9	83.0	175.3	12.8	107.0	126.1
ก.พ.	22.3	32.9	26.7	78.0	60.5	5.9	126.3	54.6
มี.ค.	22.9	34.5	27.5	78.0	109.1	9.3	145.4	90.1
เม.ย.	23.8	35.2	28.2	78.0	124.7	9.9	142.8	99.8
พ.ค.	24.3	34.8	28.2	80.0	194.9	16.2	130.5	134.1
มิ.ย.	24.1	34.2	28.0	80.0	126.2	13.4	120.3	100.7
ก.ค.	23.9	33.8	27.6	80.0	162.2	14.3	121.5	120.1
ส.ค.	23.7	34.0	27.5	80.0	202.9	15.8	129.6	137.0
ก.ย.	23.7	33.3	27.2	81.0	182.7	17.1	121.8	129.3
ต.ค.	23.6	32.8	26.9	84.0	280.0	21.8	115.0	153.0
พ.ย.	23.5	31.2	26.3	87.0	350.4	21.6	91.5	160.0
ธ.ค.	23.1	30.4	25.8	87.0	453.4	20.1	90.8	170.3
เฉลี่ย	23.5	33.2	27.2	81.3	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	2,422.3	178.2	1,442.5	1,475.1

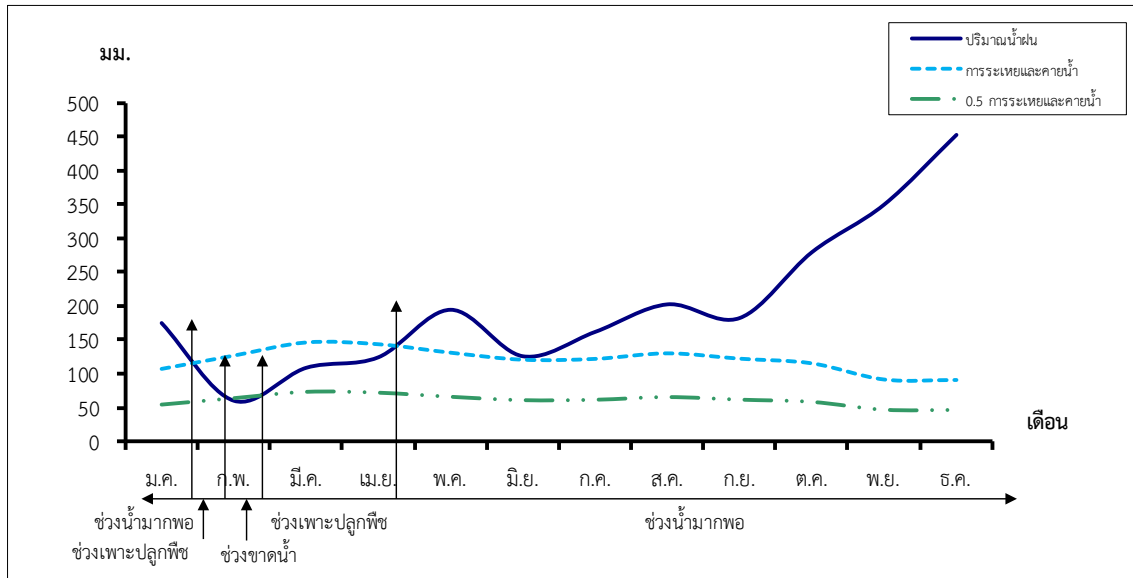
ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ภาพที่ 2-5 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดยะลา

ภาพที่ 2-6 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรจังหวัดยะลา

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,625 ไร่ หรือร้อยละ 10.99 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 19,585 ไร่ หรือร้อยละ 81.98 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
  - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 5,562 ไร่ หรือร้อยละ 23.28 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว
  - 2.2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 13,756 ไร่ หรือร้อยละ 57.58 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน
  - 2.3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 188 ไร่ หรือร้อยละ 0.79 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะพร้าว
  - 2.4) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 79 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม สถานที่เพาะเลี้ยงปลา
- 3) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 463 ไร่ หรือร้อยละ 1.94 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ถม
- 4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 853 ไร่ หรือร้อยละ 3.59 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา คลองชลประทาน (ตารางที่ 2-2 และภาพที่ 2-7)

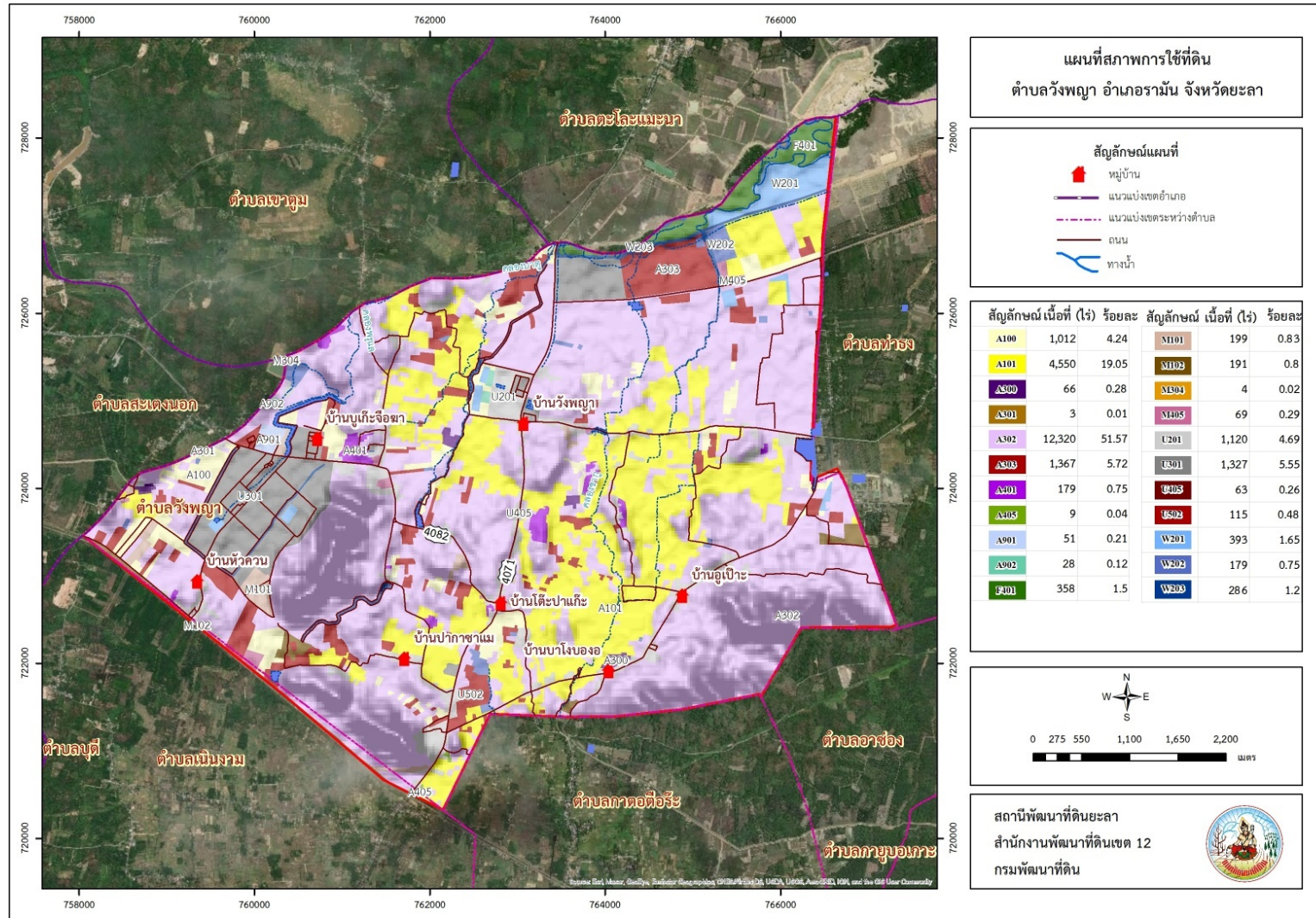
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	19,585	81.98
A100	นาไร่	1,012	4.24
A101	นาข้าว	4,550	19.05
A300	ไม้ยืนต้นไร่/เสื่อมโทรม	66	0.28
A301	ไม้ยืนต้นผสม	3	0.01
A302	ยางพารา	12,320	51.57
A303	ปาล์มน้ำมัน	1,367	5.72
A401	ไม้ผลผสม	179	0.75
A405	มะพร้าว	9	0.04
A901	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม	51	0.21
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	28	0.12
F	พื้นที่ป่าไม้	358	1.50
F401	ป่าพรุสมบูรณ์	358	1.50
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	463	1.94
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	199	0.83
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	191	0.80
M304	บ่อดิน	4	0.02
M405	พื้นที่ถม	69	0.29
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,625	10.99
U201	หมู่บ้าน	1,120	4.69
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	1,327	5.55
U405	ถนน	63	0.26
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	115	0.48
W	พื้นที่น้ำ	858	3.59
W201	อ่างเก็บน้ำ	393	1.65
W202	บ่อน้ำในไร่นา	179	0.75
W203	คลองชลประทาน	286	1.20
รวม		23,889	100.00

ที่มา : กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน, กรมพัฒนาที่ดิน 2561

แผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ภาพที่ 2-7 สภาพการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากข้อมูลสถิติจำนวนประชากรและบ้านของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2562 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลวังพญา มีประชากรรวม 7,905 คน แยกเป็นชาย 4,236 คน เป็นหญิง 3,669 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 206.83 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,090 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 857 ครัวเรือน หรือร้อยละ 41.00 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,233 ครัวเรือน หรือร้อยละ 59.00 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และภาพที่ 2-8

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ปี 2562

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลวังพญา	2,090	4,236	3,669	7,905
หมู่ 1 บ้านบากาชาแม	360	635	619	1,254
หมู่ 2 บ้านโต๊ะปาเก๊ะ	430	819	792	1,611
หมู่ 3 บ้านตาลาแน (บ้านวังพญา)	273	500	521	1,021
หมู่ 4 บ้านอุเปาะ	199	404	395	799
หมู่ 5 บ้านบูเกะจือฆา (บ้านตาโจง)	298	455	469	924
หมู่ 6 บ้านหัวควน	327	887	316	1,203
หมู่ 7 บ้าน บาโงบองอ	216	536	557	1,093

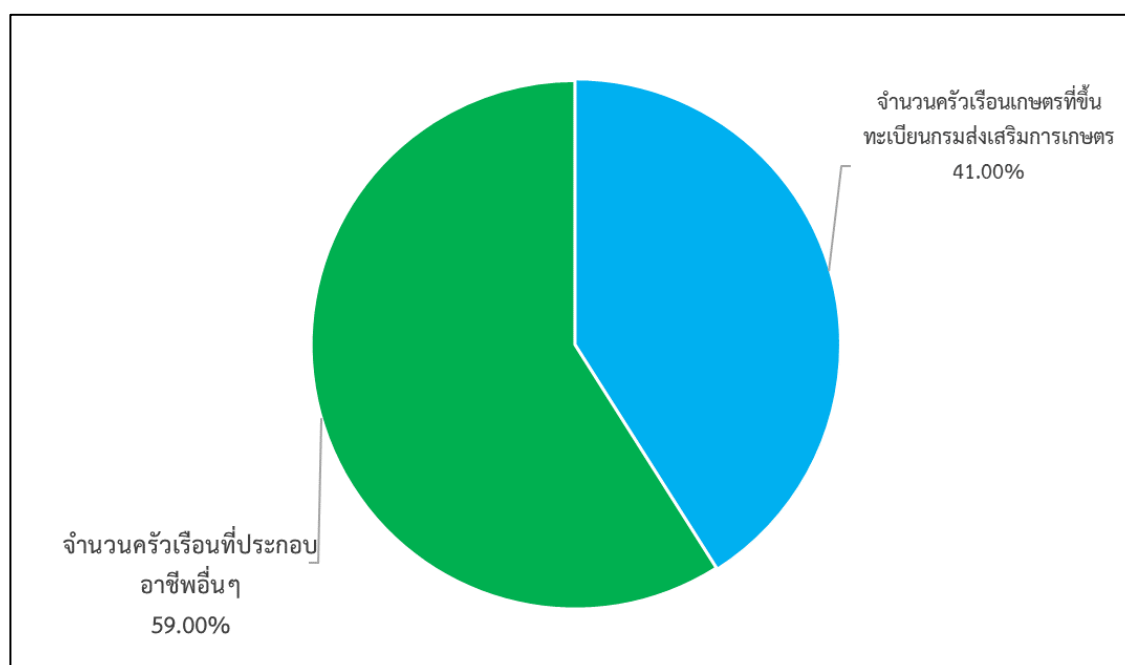
ที่มา : กรมการปกครอง (2562)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ปี 2563

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,090	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	857	41.00
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,233	59.00

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2562)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)

ภาพที่ 2-8 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2562 สภาพทั่วไปของตำบลวังพญา ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง และการประกอบอาชีพ มีเส้นทางคมนาคม สะดวกทั้ง 7 หมู่บ้าน มีถนนสายหลัก ดังนี้ ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4071 ถนนทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4082 ถนนรพช. หมายเลข 2015 ถนนรพช. หมายเลข 2034 ถนนรพช. หมายเลข 3036 ถนน รพช. 3036 - ถนนรพช. 2015 ถนนทางแยกทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4021

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลวังพญามีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 7 แห่ง ตั้งอยู่ทุกหมู่บ้าน แต่มีบางกลุ่มบ้านมีการขุดบ่อน้ำตื้นและอาศัยน้ำฝนไว้อุปโภคและบริโภค และมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ บึงลูโป๊ะบาตู คลองลูโป๊ะซีอระ คลองกำปง สะแต คลองแม่กลอง บึงลูโป๊ะละอา คลองบาโงบองอ บึงสะกาเว้าะ บึงบาโงบองอ

4) สถาบันการศึกษา โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา 2 แห่ง โรงเรียนตาติกา 10 แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษา 4 แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 1 แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 1 แห่ง และมีศูนย์สาธารณสุขชุมชน 7 แห่ง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง มีวัด 1 แห่ง มัสยิด 9 แห่ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลวังพญา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ปี 2564

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	8
บึงลูโป๊ะบาตู	1
คลองลูโป๊ะซีอระ	1
คลองกำปงสะแต	1
คลองแม่กลอง	1
บึงลูโป๊ะละฮา	1
คลองบาโงบองอ	1
บึงสะกาเว๊าะ	1
บึงบาโงบองอ	1
สถาบันการศึกษา	17
โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา	2
โรงเรียนดาดีกา	10
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	4
โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	1
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	1
สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบล	1
วัด	1
มัสยิด	9

ที่มา: เทศบาลตำบลวังพญา (ม.ป.ป.)

7) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาในตำบลวังพญา มีจำนวน 7 ราย (กรมพัฒนาที่ดิน, 2564) ดังนี้

1. นายกอแข็ง	มะมูแร	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
2. นายมะรอนิง	มะลี	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
3. นายมะลี้กี	หะเต็ง	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
4. นายมุกตา	ชี	หมอดินอาสาประจำตำบล
5. นายรอซาลี	สาเมาะ	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
6. นายวีระ	บุญสนอง	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
7. นายอายุ	แสแม	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

8) การถือครองที่ดิน

ปี 2562 ประชากรตำบลวังพญา จำนวน 5,089 คน มีจำนวนพื้นที่ทั้งสิ้น 23,889 ไร่ คิดเป็นการถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 4.69 ไร่

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในตำบลวังพญา ส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนาข้าว ปลูกยางพารา ไม้ผล ปาล์มน้ำมัน และเลี้ยงสัตว์ และประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ เป็นต้น นอกจากนี้ชาวบ้านบางส่วนรวมกลุ่มประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มปักจักร กลุ่มจักสานใบเตย กลุ่มทำเฟอร์นิเจอร์ กลุ่มเลี้ยงปลาทบทิม กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี เป็นต้น

9.1) การประกอบอาชีพ

ตำบลวังพญา เป็นพื้นที่เหมาะทำการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนาข้าว สวนยางพารา สวนไม้ผล ปาล์มน้ำมัน และเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพต่างๆ ในแต่ละหมู่บ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน

9.2) ด้านแรงงาน

แรงงานของตำบลวังพญา ร้อยละ 85 เป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรม ส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน แรงงานในการทำนา ทำสวนผลไม้ สวนยางพารา เลี้ยงสัตว์ และร้อยละ 15 รับราชการและรับจ้างทั่วไป

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำในพื้นที่เทศบาลตำบลวังพญา มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ บึงลูโป๊ะบาตู. บึงลูโป๊ะบาตู. บึงลูโป๊ะตอแน และบึงลูโป๊ะยือระ และมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำปากกาสาแมฝายน้าลัน และแหล่งน้ำขนาดเล็ก (สระเก็บน้ำ คลองระบายน้ำ)

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

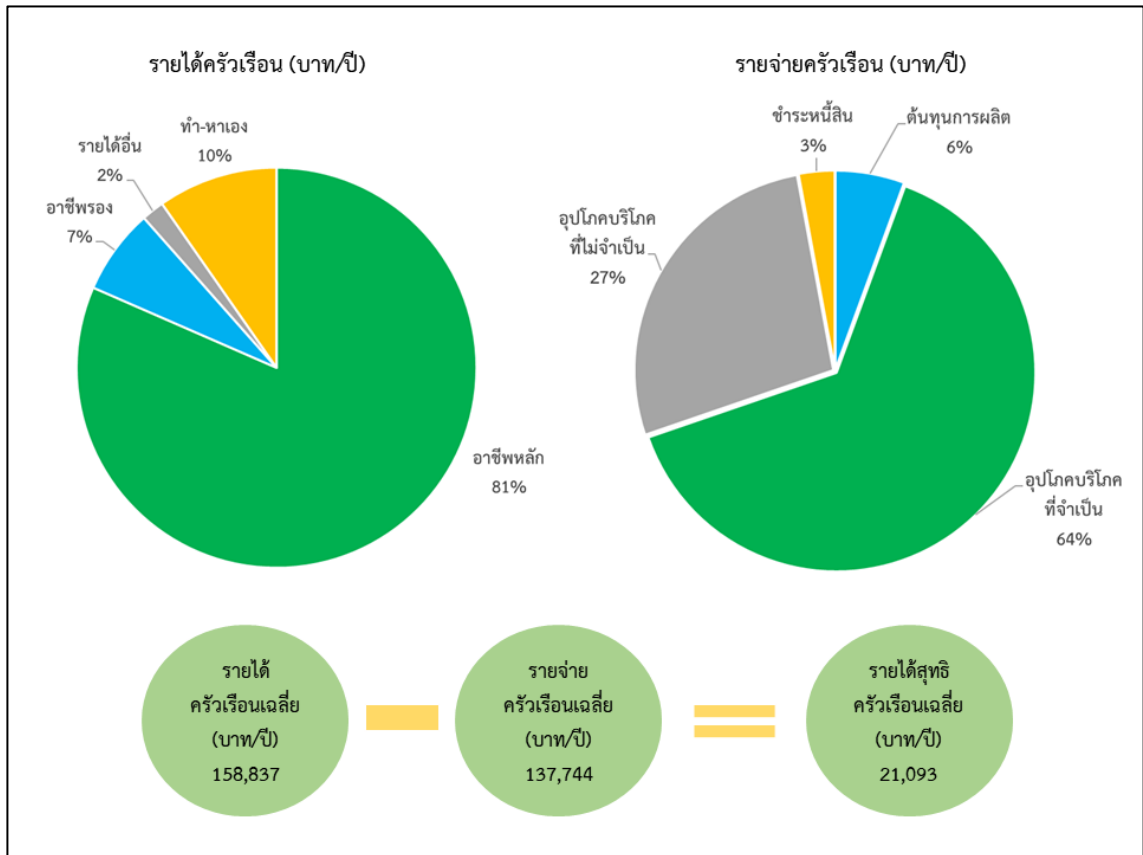
จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 158,837 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 49,471 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 137,744 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 42,901 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 21,093 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 6,570 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และภาพที่ 2-9 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
หมู่ที่ 1 บ้านบากาชาแม	144,888	4,924	924	1,758	152,494	53,196	130,652	45,576
หมู่ที่ 2 บ้านโต๊ะปาเก๊ะ	176,987	33	110	14,513	191,644	52,345	184,327	50,347
หมู่ที่ 3 บ้านตาลาแน (วังพญา)	100,483	4,350	7,935	34,179	146,946	49,792	131,439	44,537
หมู่ที่ 4 บ้านอุเปาะ	105,097	25,908	462	20,728	152,195	45,103	137,031	40,609
หมู่ที่ 5 บ้านบูเกะจือฆา	75,044	36,358	5,007	27,222	143,631	45,535	87,253	27,661
หมู่ที่ 6 บ้านหัวควน	160,055	8,336	1,715	1,416	171,522	56,217	145,867	47,808
หมู่ที่ 7 บ้านบาโงบองอ	116,453	12,194	5,549	11,390	145,586	42,796	124,080	36,474
เฉลี่ยรวมทุกพื้นที่	129,530	10,977	2,911	15,420	158,837	49,471	137,744	42,901

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

ภาพที่ 2-9 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ไม่อยู่ภายใต้การประกาศความคุ้มครองของหน่วยงานด้านทรัพยากรป่าไม้ใดๆ

3.2.2 ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535) ไม่มี

2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) ดังรายละเอียดในภาพที่ 3-1

- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 460 ไร่
- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 1,426 ไร่
- ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 2,691 ไร่
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 19,312 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

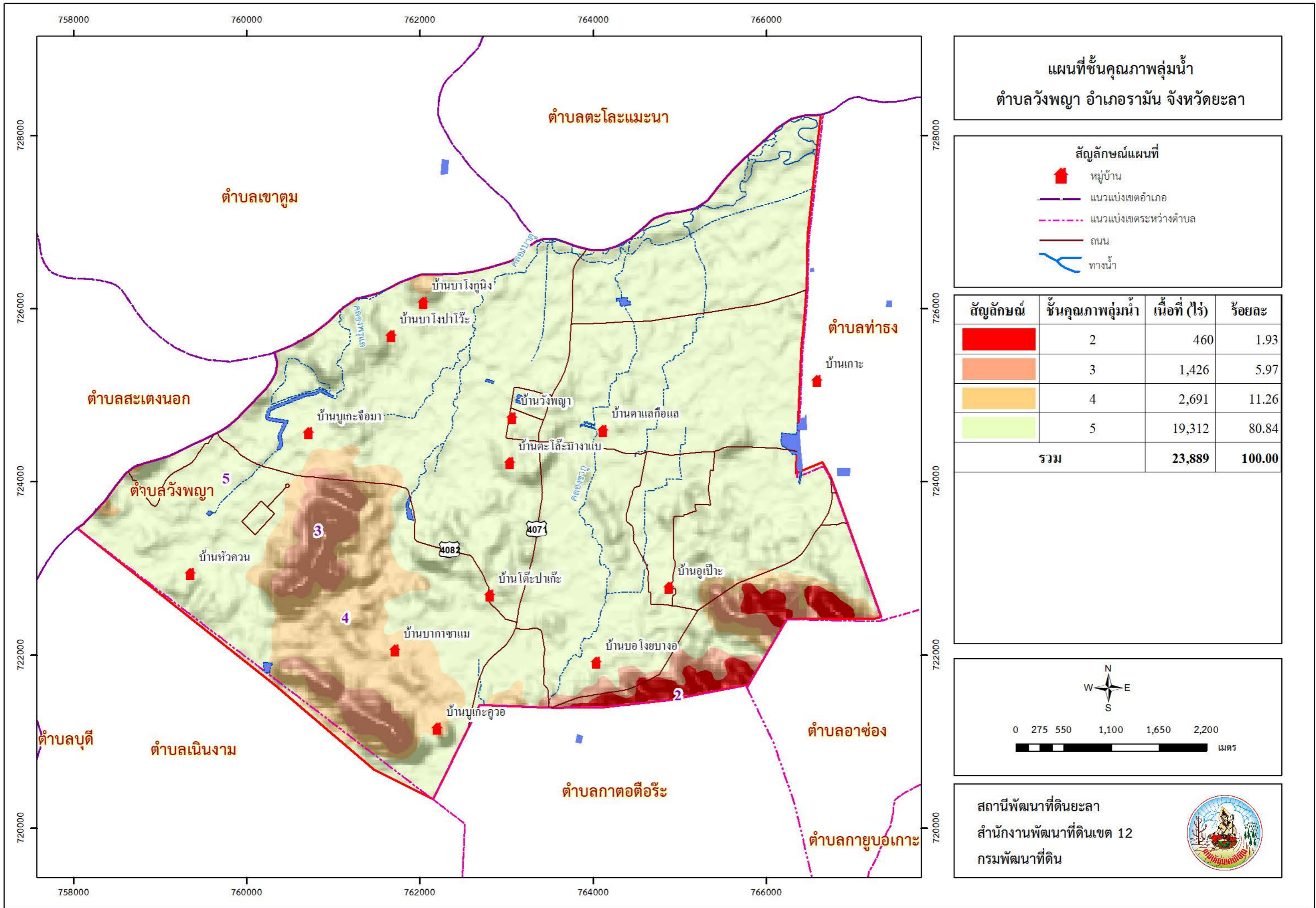
- 1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ คลองพานยาว คลองรามัน และคลองห้วยบา
- 2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ สระเก็บน้ำหลายขนาด และบ่อน้ำในไร่นา จำนวน 41 บ่อ

3.2.2) บ่อบาดาล ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 4 บ่อ ดังตารางที่ 3-1 และภาพที่ 3-2

ตารางที่ 3-1 ที่ตั้งบ่อบาดาลตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Lat	Long				
1	6.515805	101.371781	อุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	28.5	2.10
2	6.541061	101.382746	อุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	51.0	3.33
3	6.533642	101.403407	อุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	54.0	1.80
4	6.548434	101.352505	อุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	33.0	3.00

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2558)

ตำบลตะโล๊ะแมะนา

ตำบลเขาตุม

ตำบลท่าธง

ตำบลสะเตงนอก

ตำบลวังพญา

ตำบลอาซ่อง

ตำบลบุดี

ตำบลเนินงาม

ตำบลกาตอดีอ๊ะ

ตำบลกาบูบอเกาะ

บ้านนาโงกู๋นิง

บ้านนาโงปาโวะ

บ้านบูเกะจือมา

บ้านวังพญา

บ้านคาแลกือแล

บ้านตะโล๊ะมางาเบ

บ้านหัวควน

บ้านโตะปาเก๊ะ

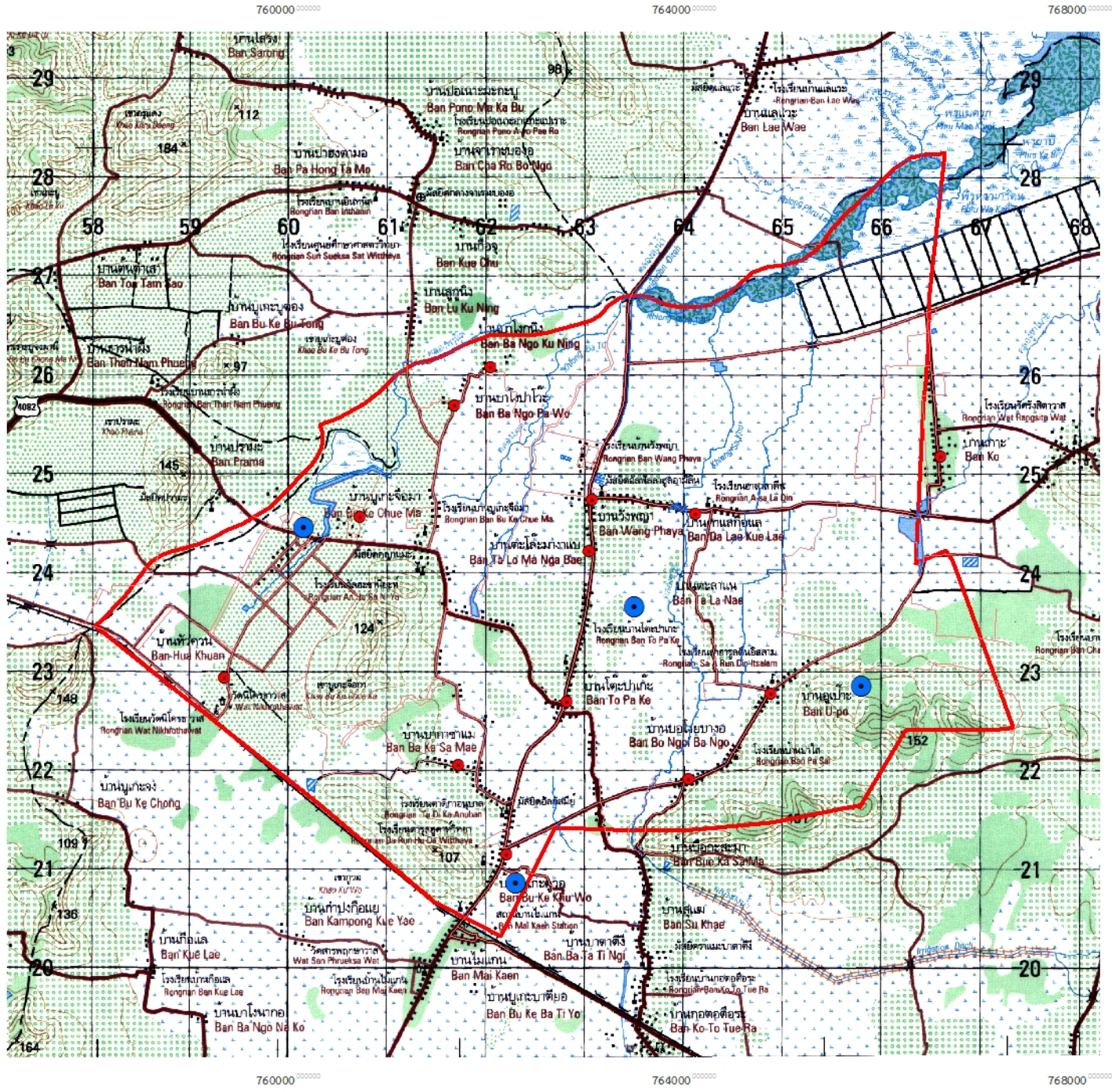
บ้านอูเป๊ะ

บ้านบากาชาแม

บ้านบอ โยบบางอ

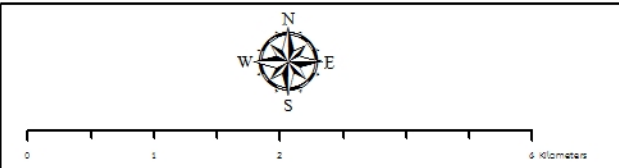
บ้านบูเกะคูวอ

แผนที่ที่ตั้งบ่อบาดาลตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลวังพญา
- บ่อบาดาล

สถานีพัฒนาที่ดินยะลา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

3.2.3) คุณภาพน้ำใต้ดิน พิจารณาจากอัตราการให้น้ำ (yield) และปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า (Tds) เพื่อหาเนื้อที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการจัดการน้ำและการพัฒนาน้ำใต้ดินให้เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรและการอุปโภคบริโภค ได้ดำเนินการสำรวจและตรวจพบว่ามีพื้นที่ที่มีอัตราการให้น้ำในช่วง <2 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง มีเนื้อที่ 7,133 ไร่ หรือร้อยละ 29.86 ของเนื้อที่ตำบล และพบว่าพื้นที่ดังกล่าวมีปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า <500 มิลลิกรัมต่อลิตร เนื้อที่ 23,889 ไร่ หรือร้อยละ 100.00 ของเนื้อที่ตำบล ซึ่งสามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการเกษตรมากกว่าการใช้เพื่ออุปโภค หากนำมาบริโภคต้องผ่านการตรวจสอบอย่างละเอียดตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ พ.ศ. 2551 (ราชกิจจานุเบกษา, 2551) รายละเอียดดังตารางที่ 3-2 และภาพที่ 3-3

ตารางที่ 3-2 คุณภาพและอัตราการให้น้ำของหินอุ้มน้ำตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

อัตราการให้น้ำ (ลบ.ม./ชม.)	ปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำ (Tds)	ไร่	ร้อยละ
Yield <2, Tds <500	<500	7,133	29.86
Yield 2-10, Tds <500	<500	16,756	70.14
รวม		23,889	100.00

หมายเหตุ : Yield คือ อัตราการให้น้ำ มีหน่วยเป็นลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง

: Tds (Total dissolved solid) คือ ปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า มีหน่วยเป็นมิลลิกรัมต่อลิตร

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2558)

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา รายละเอียดดังตารางที่ 3-3 ตารางที่ 3-4 ภาพที่ 3-4 และภาพที่ 3-5 ประกอบด้วย

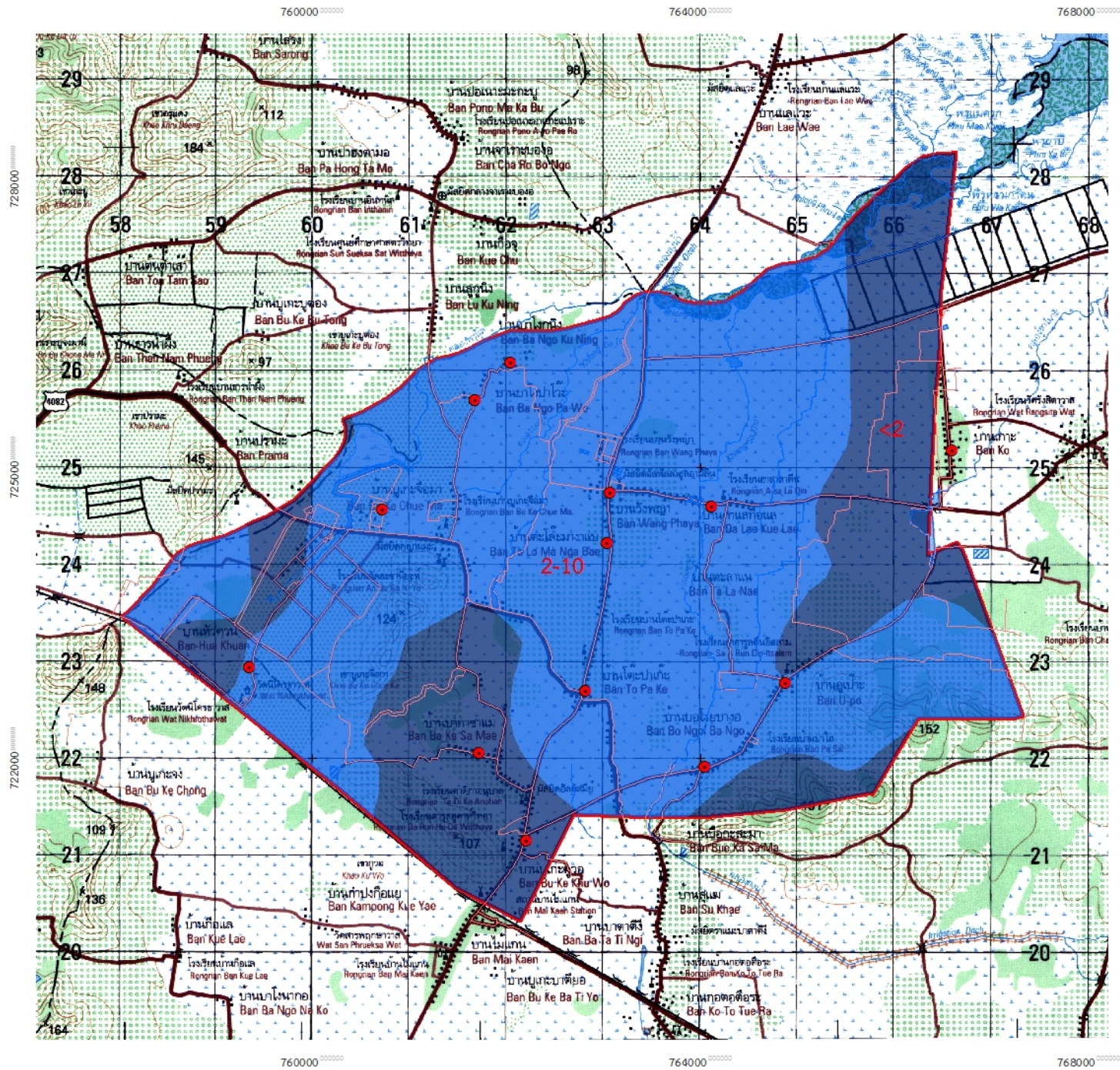
1) ชุดดินห้วยยอด และคลองเต้ง (Ho-Klt) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Ho-Klt-gclC : ชุดดินห้วยยอด และคลองเต้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนกรวดมาก ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 268 ไร่ หรือร้อยละ 1.12 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินคองหงส์ (Kh) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Kh-sIA : ชุดดินเขาขาด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 133 ไร่ หรือร้อยละ 0.56 ของพื้นที่ตำบล

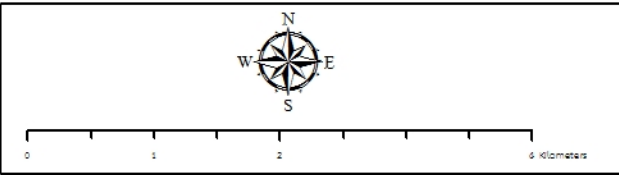
- หน่วยแผนที่ดิน Kh-sIB : ชุดดินเขาขาด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 714 ไร่ หรือร้อยละ 2.99 ของพื้นที่ตำบล

แผนที่อุทกธรณีวิทยาตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลวังพญา
- อัตราการให้น้ำ 2-10 ลบ.ม.
- อัตราการให้น้ำ <2 ลบ.ม.

สถานีพัฒนาที่ดินยะลา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

- 3) ชุดดินโคกเคียน (Ko) สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเร็ว คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Klt-clA : ชุดดินโคกเคียน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 11,693 ไร่ หรือร้อยละ 48.95 ของพื้นที่ตำบล
- 4) ดินคล้ายชุดดินลำแก่นที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Lam-fsi) สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเร็ว คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Lam-fsi-siA : ดินคล้ายชุดดินลำแก่นที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 690 ไร่ หรือร้อยละ 2.89 ของพื้นที่ตำบล
- 5) ชุดดินนาทอน (Ntn) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clC : ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 642 ไร่ หรือร้อยละ 2.69 ของพื้นที่ตำบล
- 6) ชุดดินพัทลุง (Ptl) สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเร็ว คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Ptl-clA : ชุดดินพัทลุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,017 ไร่ หรือร้อยละ 16.82 ของพื้นที่ตำบล
- 7) ชุดดินพะโต๊ะ (Pto) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา มีการระบายน้ำดี คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Pto-gslC : ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดมาก ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 684 ไร่ หรือร้อยละ 2.86 ของพื้นที่ตำบล
  - หน่วยแผนที่ดิน Pto-gslD : ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดมาก ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 285 ไร่ หรือร้อยละ 1.19 ของพื้นที่ตำบล
  - หน่วยแผนที่ดิน Pto-slE : ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 537 ไร่ หรือร้อยละ 2.40 ของพื้นที่ตำบล
- 8) ชุดดินท่าชะ (Te) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี คือ
- หน่วยแผนที่ดิน Te-slB : ชุดดินท่าชะมีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,867 ไร่ หรือร้อยละ 16.19 ของพื้นที่ตำบล
- 9) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ
- หน่วยแผนที่ดิน MARSH: ที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 323 ไร่ หรือร้อยละ 1.35 ของพื้นที่ตำบล

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

หน่วยแผนที่	คำอธิบาย	ไร่	ร้อยละ
Ho-Klt-gclC	ชุดดินห้วยยอด และคลองเต็ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12	268	1.12
Kh-slA	ชุดดินคองหงส์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2	133	0.56
Kh-slB	ชุดดินคองหงส์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5	714	2.99
Ko-sclA	ชุดดินเกาะใหญ่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2	11,693	48.95
Lam-fsi-silA	ดินคล้ายชุดดินลำแก่นที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2	690	2.89
Ntn-clC	ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12	642	2.69
Ptl-clA	ชุดดินพัทลุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2	4,017	16.82
Pto-gslC	ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12	684	2.86
Pto-gslD	ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20	285	1.19
Pto-sIE	ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35	573	2.40
Te-slB	ชุดดินคองหงส์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5	3,867	16.19
MARSH	ที่ลุ่ม	323	1.35
รวมเนื้อที่		23,889	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

ตารางที่ 3-4 สมบัติดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

หน่วยแผนที่	Text	Drainage	CEC	OM	P ₂ O ₅	K ₂ O	pH	Depth	Slope	ไร่	ร้อยละ
Ho-Klt-gclC	gcl	wd	<10	1.39	12.11	29.39	4.5-5.0	0-50	5-12	268	1.12
Kh-slA	sl	wd	<10	1.59	8.56	21.04	4.5-5.5	>150	0-2	133	0.56
Kh-slB	sl	wd	<10	1.51	8.09	20.47	4.5-5.5	>150	2-5	714	2.99
Ko-sclA	scl	pd	<10	1.15	11.98	38.49	5.0-6.0	>150	0-2	11,693	48.95
Lam-fsi-silA	sil	wd	10-20	1.50	7.43	15.61	4.5-6.0	>150	0-2	690	2.89
Ntn-clC	cl	wd	<10	1.40	16.70	23.44	5.0-5.5	50-100	5-12	642	2.69
Ptl-clA	cl	pd	<10	1.60	8.36	18.49	5.5-6.5	>150	0-2	4,017	16.82
Pto-gslC	gsl	wd	<10	1.38	11.40	30.17	5.5-6.5	50-100	5-12	684	2.86
Pto-gslD	gsl	wd	<10	1.60	8.93	20.37	5.5-6.5	50-100	12-20	285	1.19
Pto-slE	sl	wd	<10	1.49	11.25	22.41	5.0-6.5	50-100	20-35	573	2.40
Te-slB	sl	wd	<10	1.06	23.00	31.76	5.0-5.5	>150	2-5	3,867	16.19
MARSH	-	-	-	-	-	-	-	-	-	323	1.35
รวม										23,889	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: ดัดแปลงจากกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2562)

คำอธิบายสมบัติดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

Text_{top} เนื้อดินบน

- sl ดินร่วนปนทราย (sandy loam)
- sil ดินร่วนปนทรายแป้ง (silt loam)
- sicl ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง (silty clay loam)
- cl ดินร่วนเหนียว (clay loam)
- gsl ดินร่วนปนทรายปนเศษหิน (gravelly sandy loam)
- gcl ดินร่วนเหนียวปนเศษหิน (gravelly clay loam)

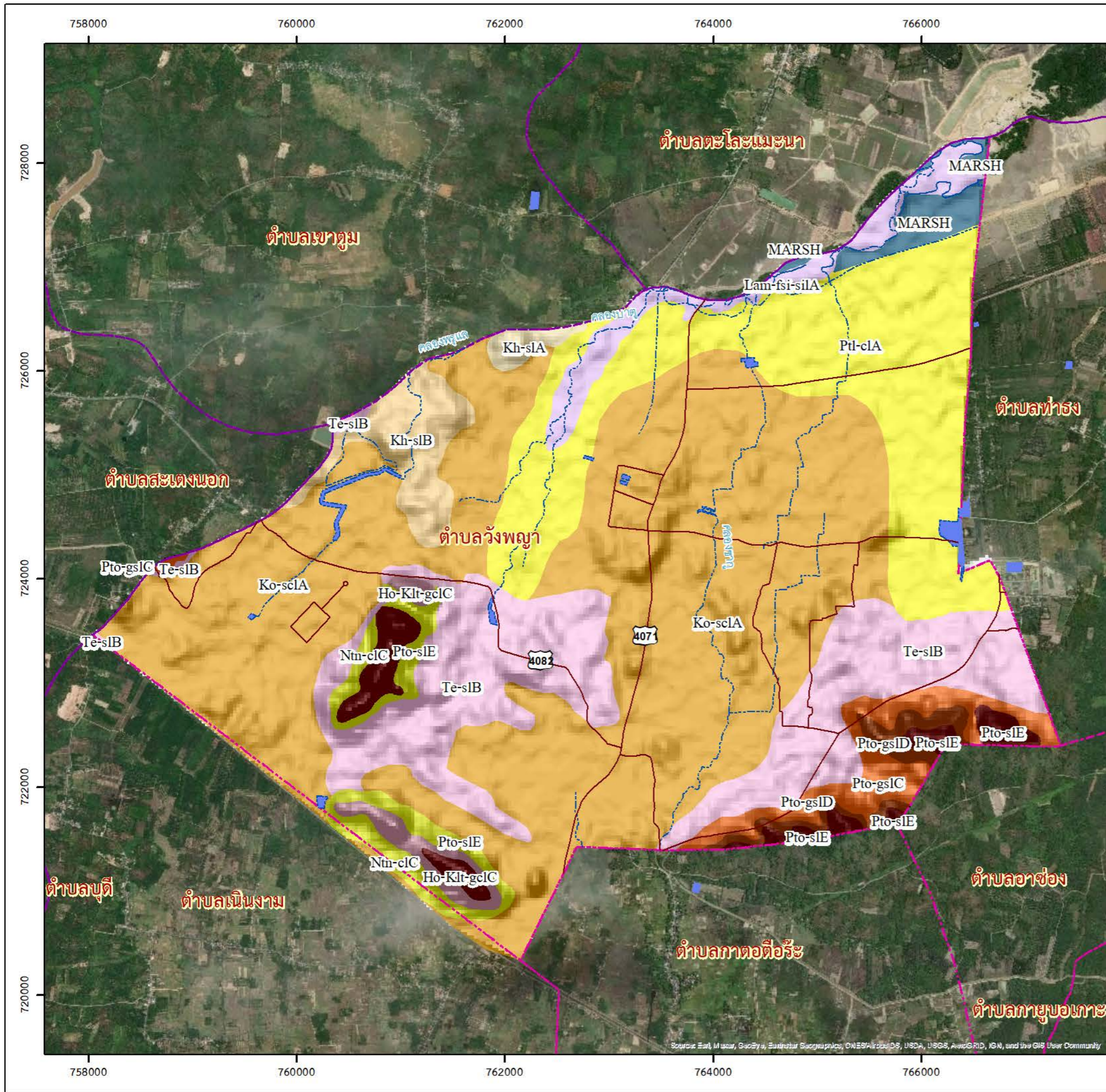
Drainage การระบาย (ชั้นการระบายน้ำ)

- swp ระบายน้ำค่อนข้างเลว (somewhat poorly drained)
- mw ระบายน้ำดีปานกลาง (moderately well drained)
- wd ระบายน้ำดี (well drained)

BS_{top} ความอิ่มตัวเบสหรืออัตราร้อยละความอิ่มตัวเบส (base saturation หรือ base saturation percentage) ของดินบน (เปอร์เซ็นต์)

- l (low) น้อยกว่า 35
- m (medium) น้อยกว่า 35-75

CEC _{top}	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (cmol/kg soil)
l	(low) 3-10
m	(medium) 10-16
OM	อินทรีย์วัตถุหรือ organic matter (เปอร์เซ็นต์)
l	(low) น้อยกว่า 1.0
m	(medium) 1.0-2.5
h	(high) มากกว่า 2.5
P ₂ O ₅	อินทรีย์วัตถุหรือ organic matter (เปอร์เซ็นต์)
l	(low) น้อยกว่า 1.0
m	(medium) 1.0-2.5
h	(high) มากกว่า 2.5
Depth	ความลึกของดิน (เซนติเมตร)
ตื้นมาก	(very shallow) 0-25
ตื้น	(shallow) 25-50
ลึกปานกลาง	(moderately deep) 50-100
ลึกมาก	(very deep) มากกว่า 150
Slope	ความลาดชันของพื้นที่ (เปอร์เซ็นต์)
A 0-2	พื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ
B 2-5	พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย สภาพพื้นที่ลาดชันน้อยมาก
C 5-12	พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด สภาพพื้นที่ลาดชันเล็กน้อย
D 12-20	พื้นที่ลูกคลื่นลอนชัน สภาพพื้นที่ลาดชันปานกลาง
E 20-35	พื้นที่เนินเขา สภาพพื้นที่สูง

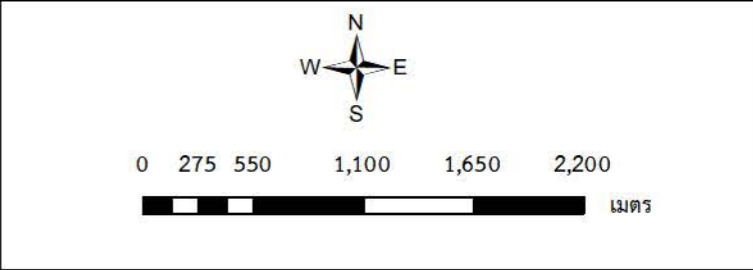

แผนที่ทรัพยากรดิน
ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

สัญลักษณ์แผนที่

- แนวแบ่งเขตอำเภอ
- แนวแบ่งเขตระหว่างตำบล
- ถนน
- ทางน้ำ

สัญลักษณ์	หน่วยแผนที่	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
	Ho-Klt-gclC	268	1.12
	Kh-slA	133	0.56
	Kh-slB	714	2.99
	Ko-sclA	11,693	48.95
	Lam-fsi-silA	690	2.89
	Ntn-clC	642	2.69
	Ptl-clA	4,017	16.82
	Pto-gslC	684	2.86
	Pto-gslD	285	1.19
	Pto-slE	573	2.4
	Te-slB	3,867	16.19
	MARSH	323	1.35
	รวม	23,889	100.00

สถานีพัฒนาที่ดินยะลา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12
กรมพัฒนาที่ดิน

Source: Esri, Maxar, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

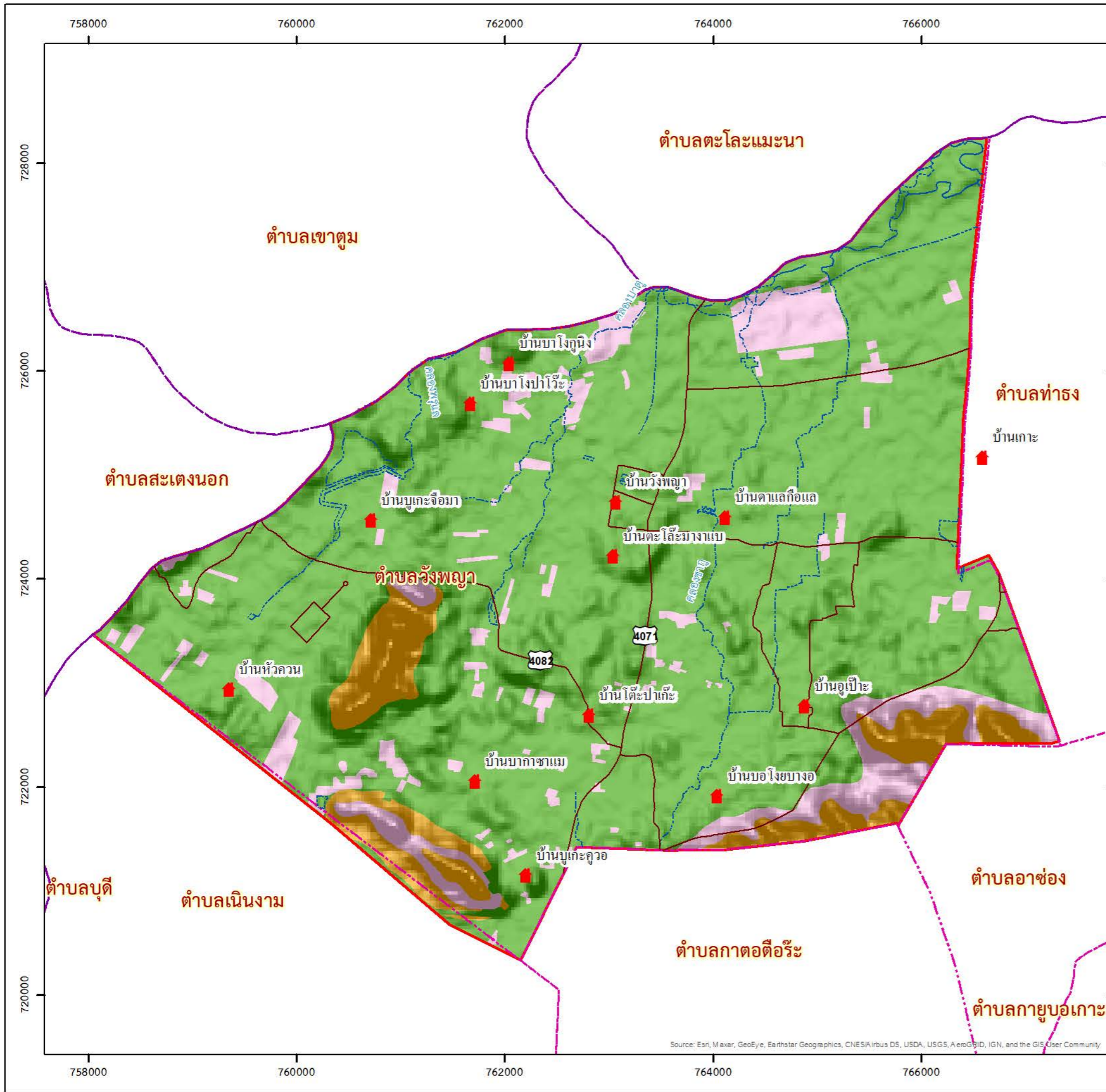
3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และภาพที่ 3-6

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

หน่วยแผนที่	การสูญเสียดิน (ตัน/ไร่/ปี)	ไร่	ร้อยละ
น้อยมาก	0-2	20,064	83.99
น้อย	2-5	2,366	9.90
ปานกลาง	5-15	1,459	6.11
รวม		23,889	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (2543)

แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน
ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

สัญลักษณ์แผนที่

- หมู่บ้าน
- แนวแบ่งเขตอำเภอ
- แนวแบ่งเขตระหว่างตำบล
- ถนน
- ทางน้ำ

สัญลักษณ์	ระดับความรุนแรงของการชะล้าง	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
	น้อยมาก (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	20,064	83.99
	น้อย (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	2,366	9.90
	ปานกลาง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	1,459	6.11
รวม		23,889	100.00

North arrow and scale bar (0 to 2,200 meters).

สถานีพัฒนาที่ดินยะลา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12
กรมพัฒนาที่ดิน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลวังพญา คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำใช้ทางการเกษตร
- 2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค
- 3) การใช้ที่ดินไม่เหมาะสม
- 4) การชะล้างพังทลายของดิน
- 5) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำใช้ทางการเกษตร
- 2) แก้ปัญหาน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค
- 3) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน

1. กรณีการแก้ไขปัญหาคาดแคลนน้ำใช้ทางการเกษตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 33 บ่อ (ตารางที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ ตลอดจนการก่อสร้างระบบคลองส่งน้ำ ก่อสร้างฝาย ยังมีการก่อสร้างแหล่งน้ำในระบบเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือโคกหนองนา เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำไว้ใช้ทางการเกษตรในพื้นที่

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช และอีกประการคือสภาพพื้นที่ตำบลวังพญา ดินมีเนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทรายทำให้ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนน้านั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

1.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

1.1.1) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำจากคลองชลประทาน หมู่ที่ 1 บ้านปากาษาแม และหมู่ที่ 2 บ้านไต่ป่าแก๊ะ

1.1.2) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีความตื้นเขิน ในหมู่ที่ 2

1.2) การพัฒนาระบบส่งน้ำ

1.2.1) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำ หมู่ที่ 1 บ้านปากาษาแม

1.2.2) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำต่อจากแหล่งน้ำในพื้นที่หมู่ 1 เพื่อนำน้ำมาใช้ในการเกษตร หมู่ที่ 2 บ้านไต่ป่าแก๊ะ

1.2.3) โครงการซ่อมบำรุง และขุดลอกคลองส่งน้ำ หมู่ที่ 4 บ้านอุเปาะ

1.2.4) จัดระบบเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่เพื่อสูบน้ำจากแหล่งน้ำเข้าสู่พื้นที่

การเกษตร หมู่ที่ 3 บ้านตาลาแน

1.3) การก่อสร้างฝาย

1.3.1) สร้างฝายชะลอน้ำพร้อมท่อส่งน้ำเข้าพื้นที่ทำการเกษตร หมู่ที่ 2 บ้านไต่ป่าแก๊ะ และหมู่ที่ 7 บ้านบาโงบองอ

1.3.2) สร้างฝายชะลอน้ำบริเวณคลองซากูพร้อมท่อส่งน้ำ หมู่ที่ 3 บ้านตาลาแน

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

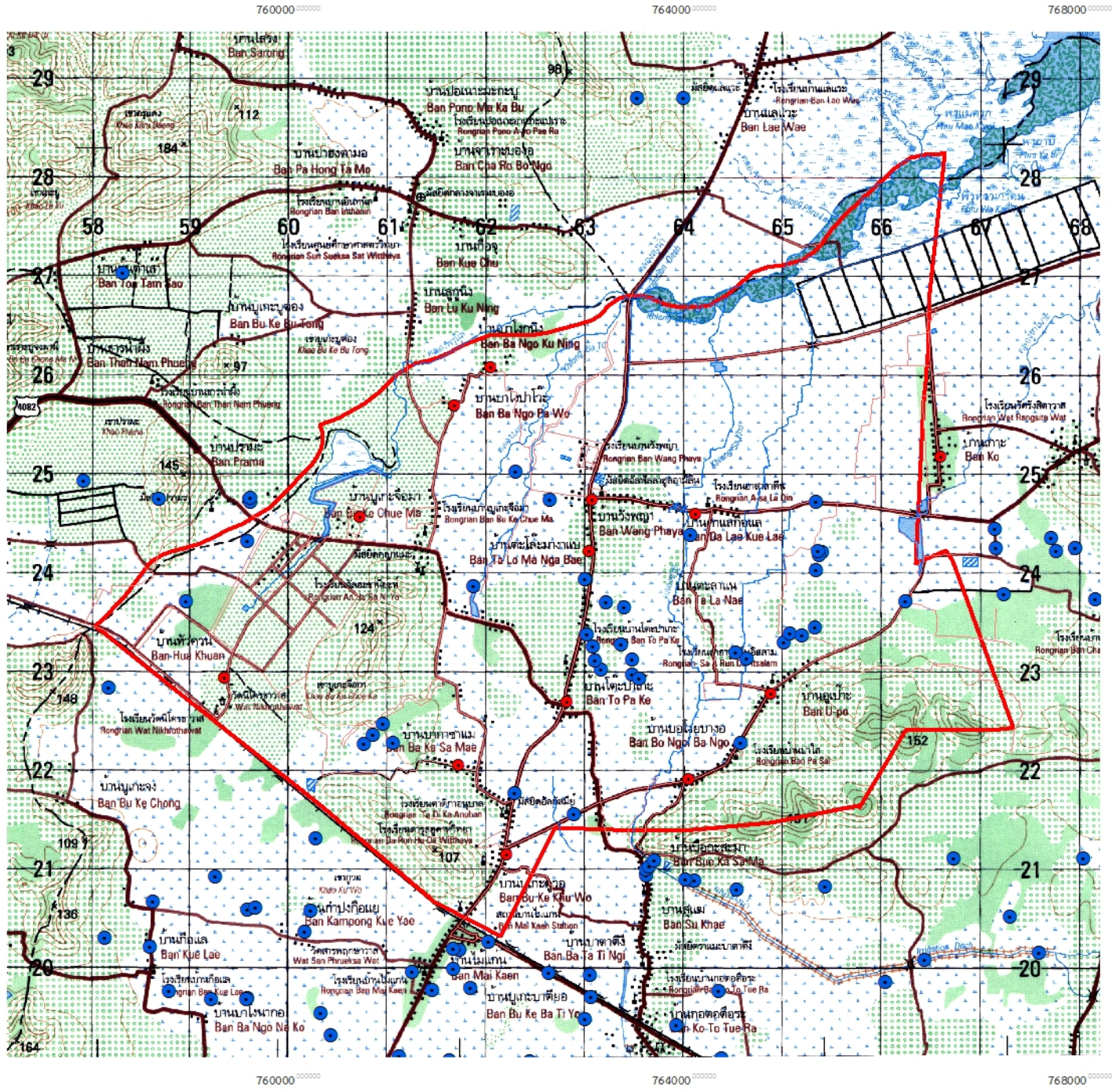
ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2549	2
2556	2
2558	17
2559	2
2561	4
2562	6

การดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำดังกล่าวนี้จะมีรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5

2. กรณีปัญหาน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค เนื่องจากประสบปัญหาน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค ไม่เพียงพอประกอบกับแหล่งน้ำในพื้นที่ ประสบกับปัญหาน้ำเสียที่ไหลมาจากโรงงานยาง/โรงงานไม้ของตำบลสะเตงนอก และน้ำเสียจากโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ทำให้แหล่งน้ำไม่สามารถนำมาใช้ได้ ในตำบลวังพญาพบว่าเกษตรกรมีความต้องการความช่วยเหลือโดยการสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้มงวดเรื่องห้ามการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ ในพื้นที่ หมู่ที่ 6 บ้านหัวควน นอกจากนั้นยังต้องการพัฒนาระบบน้ำประปาให้เพียงพอกับความต้องการ เช่นการขุดบ่อบาดาลเพื่อจัดทำระบบน้ำประปาในหมู่บ้าน พื้นที่หมู่ที่ 7 บ้านบาโงบอง

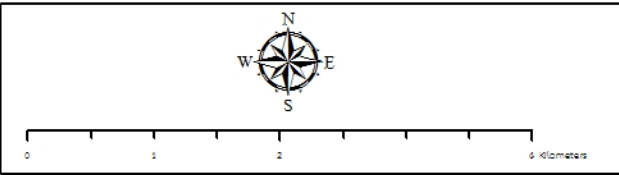
3. ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ในตำบลวังพญา พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินในพื้นที่ลุ่ม มีปัญหาดินทราย จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลวังพญา พบว่าปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียมค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงดิน พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและดินขาดอินทรีย์วัตถุ มีความต้องการสนับสนุนพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) เพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน ได้แก่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 7 นอกจากนั้นยังมีความต้องการปัจจัยด้านวัสดุในการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ เพื่อการจัดการดินเสื่อมคุณภาพ พื้นที่ตอนส่วนใหญ่ดินมีสภาพเป็นกรดจัด เกษตรกรมีความต้องการวัสดุปรับปรุงดิน คือ โดโลไมท์

แผนที่แหล่งน้ำตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลวังพญา
- แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

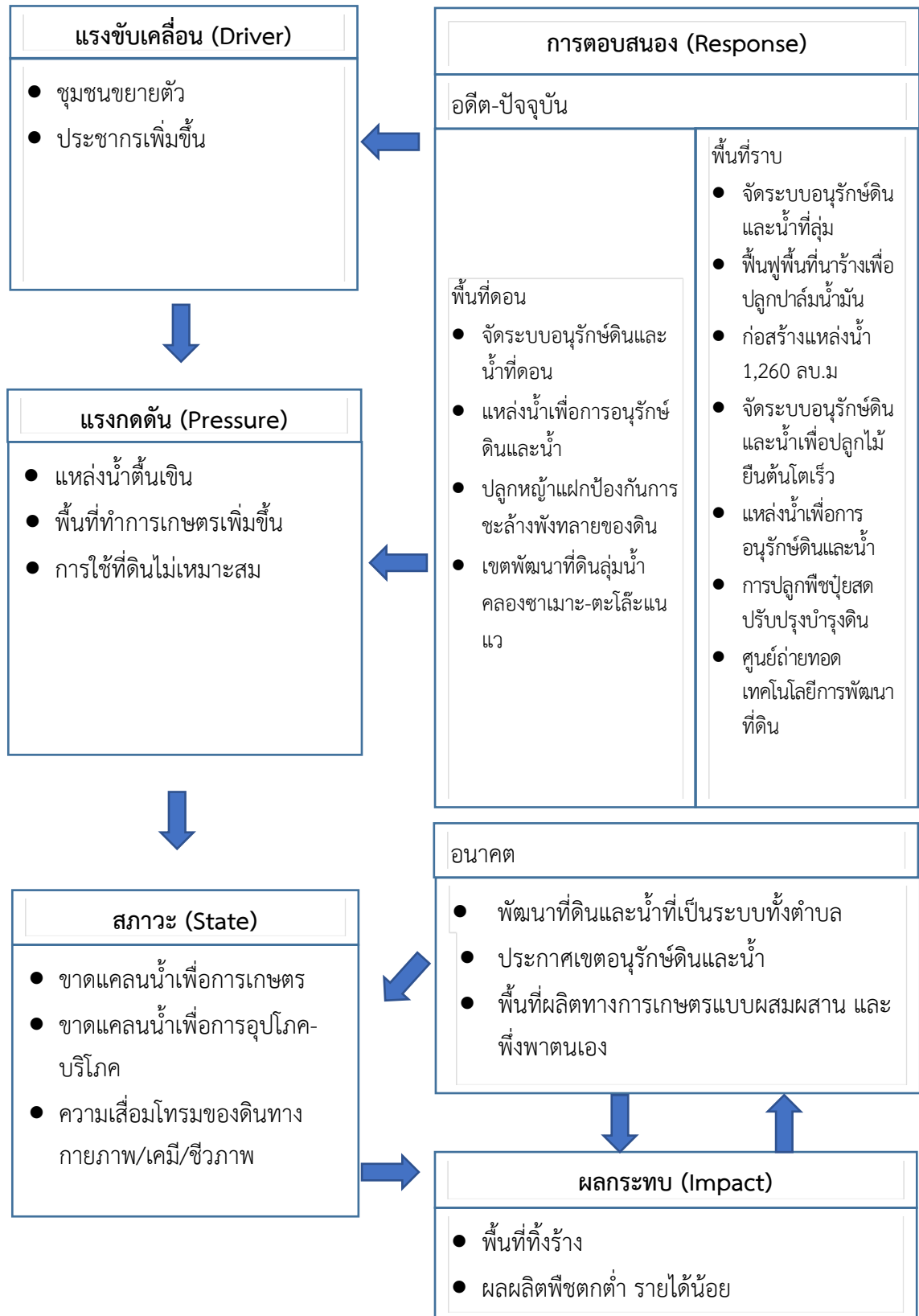
สถานีพัฒนาที่ดินยะลา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

- 1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 2 ประการ คือ
  - 1.1) ชุมชนขยายตัว
  - 1.2) ประชากรเพิ่มขึ้น
- 2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ
  - 2.1) แหล่งน้ำต้นเขิน
  - 2.2) พื้นที่ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น
  - 2.3) การใช้ที่ดินไม่เหมาะสม
- 3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ
  - 3.1) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
  - 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค
  - 3.3) ความเสื่อมโทรมของดิน (ทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ)
- 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 2 ประการ คือ
  - 4.1) พื้นที่ทิ้งร้าง
  - 4.2) ผลผลิตพืชตกต่ำ รายได้น้อย
- 5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
  - อดีต-ปัจจุบัน**
    - พื้นที่ดอน**
      - 5.1) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่ดอน
      - 5.2) แหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
      - 5.3) ปลูกหญ้าแฝกป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
      - 5.4) เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองซาเมาะ-ตะโล๊ะแนแฉ
    - พื้นที่ราบ**
      - 5.5) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่ลุ่ม
      - 5.6) พื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน
      - 5.4) ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 1,260 ลบ.ม
      - 5.5) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว
      - 5.6) แหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
      - 5.7) การปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน
      - 5.8) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน
      - 5.9) การฝึกอบรมอาชีพเพื่อลดภาวะโลกร้อน
      - 5.10) การปลูกแฝกเพื่อลดการชะล้างพังทลายของดิน
      - 5.11) เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองซาเมาะ-ตะโล๊ะแนแฉ

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (3) พื้นที่ผลิตทางการเกษตรแบบผสมผสาน และพึ่งพาตนเอง
ดังมีรายละเอียดในภาพที่ 4-2

ภาพที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มีการเพาะปลูกพืช (ภาพที่ 4-3) ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี พันธุ์ที่ปลูกประกอบด้วย พันธุ์เจี๊ยงพัทลุง เล็บนก และมะจานู ระยะเวลาเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายนเป็นช่วงเวลาการเพาะปลูก เดือนกุมภาพันธ์เป็นช่วงเวลาการเก็บเกี่ยว

2) ไม้ยืนต้น ประกอบด้วย ปาล์มน้ำมัน

3) ปศุสัตว์ มีโครงการเกษตรแปลงใหญ่ปศุสัตว์ ด้านโคเนื้อ โคขุน และแพะ (มีกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ)

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ไม้ยืนต้น ประกอบด้วย ยางพารา (พันธุ์ RRIM600)

2) ไม้ผล ประกอบด้วย มะพร้าวน้ำหอมและทุเรียน (พันธุ์ก้านยาว หมอนทอง และมุขานคิง)

เดือน ชนิดพืช	ม.ค	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1. ข้าวนาปี	ข้าวนาปี											
2. ไม้ยืนต้น	ปาล์มน้ำมัน											
3. ปศุสัตว์	วัว ควาย แพะ											
บริเวณพื้นที่ดอน												
1. ไม้ผล	มะพร้าวน้ำหอม ทุเรียน											
2. ไม้ยืนต้น	ยางพารา											

ภาพที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ที่มา : ข้อมูลจากการทำ PRA วันที่ 10 มีนาคม 2564

บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 7 ชุดดิน 2 หน่วยดินคล้าย และ 1 หน่วยดินเชิงซ้อน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดินดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มี 7 ชนิด ได้แก่ ข้าว ปาล์มน้ำมัน ยางพารา มะพร้าว ไม้ผล และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ (บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรพัก, 2542) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษ (z) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ho-Klt-gclC Kh-slA Kh-slB Ko-sclA Lam-fsi-siA Ntn-clC Ptl-clA Pto-gslC และ Te-slB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Pto-gslD และ Pto-slE

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) สารพิษ (z) และสภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kh-slA Kh-slB Ko-sclA Lam-fsi-siA Ntn-clC Ptl-clA Pto-gslC และ Te-slB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช สภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ho-Klt-gclC

ปาล์มน้ำมัน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) สารพิษ (z) และสภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kh-s1A Kh-s1B Ko-s1A Lam-fsi-silA Ntn-clC Ptl-clA Pto-gslC Pto-gslD Pto-s1E และ Te-s1B

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช สภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ho-Klt-gclC

มะพร้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kh-s1A Kh-s1B Ko-s1A Lam-fsi-silA Ptl-clA และ Te-s1B

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษ (z) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) และความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clC Pto-gslC และ Pto-gslD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) และสภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ho-Klt-gclC และ Pto-s1E

ไม้ผล (เงาะ ทุเรียน มังคุด และลองกอง)

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kh-s1A Kh-s1B Lam-fsi-silA Ntn-clC Pto-gslC Pto-gslD Pto-s1E และ Te-s1B

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษ (z) และความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ho-Klt-gclC Ko-s1A และ Ptl-clA

ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) สารพิษ (z) และสภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kh-s1A Kh-s1B Ko-s1A Lam-fsi-silA Ntn-clC Ptl-clA Pto-gslC Pto-gslD Pto-s1E และ Te-s1B

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช สภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ho-Klt-gclC

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	มะพร้าว	ไม้ผล	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์
Ho-Klt-gcLC	S3n	S3o	S2nzo	S3o	S3o	S2noz
Kh-slA	S3z	N	S3o	N	N	S2noz
Kh-slB	S2snz	S2sno	S2snz	S2sn	S2snz	S2sn
Ko-sclA	S3z	N	N	N	N	N
Lam-fsi-silA	S3z	S2sno	S2snzo	S2snz	S3z	S2snz
Ntn-clC	S3z	S2snz	S2snzo	S2snz	S3z	S2snz
Ptl-clA	S3z	S2snz	S2snzo	S2snz	S3z	S2snz
Pto-gslC	S3z	N	S3o	N	N	S2snoz
Pto-gslD	S3z	N	S3o	N	N	S2snoz
Pto-slE	S3z	S2snz	S2snz	S2snz	S3z	S2snz
Te-slB	S2sn	S3o	S2snz	S2sn	S3o	S2snoz
MARSH	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน:

t = อุณหภูมิ   m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช   s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร   w = ศักยภาพในการใช้เครื่องจักร
n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร   o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช   e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน   r = สภาวะการหยั่งลึกของราก
f = ความเสียหายจากน้ำท่วม   x = การมีเกลือมากเกินไป   z = สารพิษ   k = สภาวะการเขตกรรม

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินเป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้เขตการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลวังพญา ใช้กรอบแผนพัฒนาจังหวัดยะลา พ.ศ. 2561-2565 เป็นแนวทางกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ทั้งนี้ในแผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา ซึ่งแผนพัฒนาจังหวัดยะลา (พ.ศ. 2561-2565) ได้เชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศรวมทั้งแผนพัฒนา เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 6-1) เป็นต้น

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายความว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคใต้ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ดำรงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดยะลา พ.ศ. 2562	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย และการค้า การลงทุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา พ.ศ. 2562	ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐาน เพิ่มมูลค่าผลผลิต และส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาเกษตร และสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา (พ.ศ. 2561-2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบเศรษฐกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลวังพญาใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดยะลา พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดยะลา พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตอุตสาหกรรม เขตแหล่งน้ำ และเขตพื้นที่เฉพาะ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และภาพที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

สัญลักษณ์แผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
	1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม		
	1.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรมมีศักยภาพในการผลิต		
221	เขตทำนา	5,756	24.09
223	เขตปลูกไม้ผล	188	0.79
224	เขตปลูกไม้ยืนต้น	7,371	30.85
	1.2 เขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร		
234	เขตปลูกไม้ยืนต้น	6,182	25.88
260	1.4 เขตพัฒนาการประมง	79	0.33
320	2. เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,516	10.53
	3. เขตอุตสาหกรรม		
420	เขตอุตสาหกรรมเหมืองแร่/ป่อชุด	188	0.79
	4. เขตแหล่งน้ำ		
520	เขตแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น	860	3.60
	5. เขตพื้นที่เฉพาะ		
610	เขตพื้นที่พัฒนาทรัพยากรป่าไม้	358	1.50
620	เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม	391	1.64
	รวม	23,889	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 19,576 ไร่ หรือร้อยละ 81.94 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 4 เขต ดังนี้

1) เขตพื้นที่เกษตรกรรมมีศักยภาพในการผลิต

1.1) เขตทำนา (หน่วยแผนที่ 221) มีเนื้อที่ 5,756 ไร่ หรือร้อยละ 24.09 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินโคกเคียน (Ko) และ ชุดดินพัทลุง (PtL) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และปลูกพืชผัก

ปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

การปรับปรุงบำรุงดิน

- การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- การรณรงค์ไถกลบตอซัง

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- โครงการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อพื้นที่นาไร่ร้าง (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน)
- โครงการส่งเสริมการปลูกพืชผักตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน)

- โครงการสนับสนุนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา)

- โครงการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน)

- โครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดศัตรูพืช (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา)

- โครงการอบรมให้ความรู้ทางการเกษตรเกี่ยวกับพืชผักตามช่วงฤดูกาล (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา)

1.2) เขตพื้นที่ปลูกไม้ผล/พืชผัก (หน่วยแผนที่ 223) มีเนื้อที่ 188 ไร่ หรือร้อยละ 0.79 ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินสีปนกลางถึงสีมาก ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินท่าชะ (Te) และชุดดินคองหงส์ (Kh)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- น้ำท่วมขังในฤดูฝน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกไม้ผล พืชผักต่างๆ และไม้ยืนต้น ควรจัดหาตลาดรองรับ
- แนวทางการจัดการในสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชัน ควรมีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อช่วยเก็บกักความชื้นและรักษาสภาพแวดล้อมให้มีความสมดุล มีการใช้เทคโนโลยีชีวภาพในกระบวนการผลิต เพื่อให้เกิดผลดีต่อพืช ที่ดินและสิ่งแวดล้อมโดยรวม
- ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรรายย่อย บางบริเวณพื้นที่ค่อนข้างลุ่มควรทำทางระบายน้ำไม่ให้เกิดน้ำท่วมขังในฤดูฝน
- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน ในช่วงดินมีความชื้นเหมาะสมควรปลูกพืชคลุมดินตระกูลถั่ว เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุแก่ดิน
- จัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้งอันจะกระทบต่อปริมาณผลผลิต

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

การปรับปรุงบำรุงดิน

- การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์
- การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ๆ

- ไม่มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

1.3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (หน่วยแผนที่ 224) ส่วนใหญ่เป็นเขตปลูกยางพารา และปาล์ม น้ำมัน มีเนื้อที่ 7,371 ไร่ หรือร้อยละ 30.85 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้อส่วนใหญ่ คือ ชุดดินท่าแหะ (Te) ชุดดินคองหงส์ (Kh) ชุดดินพะโต๊ะ (Pto) และชุดดินนาทอน (Ntn) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

การบริหารจัดการดิน

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

การบริหารจัดการน้ำ

- การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ๆ

- โครงการส่งเสริมการแปรรูป/พัฒนาผลิตภัณฑ์การเกษตร(ต่อยอด) (แปรรูปผลิตภัณฑ์ใบเตยหนาม) (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน)

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน)

2) เขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร

2.1) เขตปลูกไม้ยืนต้น (หน่วยแผนที่ 234) ส่วนใหญ่เป็นเขตปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 6,182 ไร่ หรือร้อยละ 25.88 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินพัทลุง (Ptl) และชุดดินโคกเคียน (Ko) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการแข่งขันของน้ำในช่วงฤดูฝน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

การบริหารจัดการดิน

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

การบริหารจัดการน้ำ

- การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี ในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

3) **เขตพัฒนาการประมง** (หน่วยแผนที่ 260) มีเนื้อที่ 79 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา เป็นต้น

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

- ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างเข้มงวด เนื่องจากกิจกรรมนี้อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง

- ควรกำหนดเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ชัดเจนเพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ

6.4.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (หน่วยแผนที่ 320)

มีเนื้อที่ 2,516 ไร่ หรือร้อยละ 10.53 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ ถนน จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลวังพญา (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบประปาเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

6.4.3 เขตอุตสาหกรรม (หน่วยแผนที่ 420)

มีเนื้อที่ 188 ไร่ หรือร้อยละ 0.79 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่เขตอุตสาหกรรมเหมืองแร่ บ่อดิน และบ่อลูกรัง จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลวังพญา (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.4 เขตแหล่งน้ำ (หน่วยแผนที่ 520)

มีเนื้อที่ 860 ไร่ หรือร้อยละ 3.60 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ หนอง บึงต่างๆ อ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรมตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุกหมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- โครงการขุดลอกคูคลอง (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา)

- โครงการปรับปรุงซ่อมแซม สระน้ำบูเกะตียอ หมู่ที่ 1 (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา)

6.4.5 เขตพื้นที่เฉพาะ

มีเนื้อที่รวม 749 ไร่ หรือร้อยละ 3.14 ของพื้นที่ตำบล พื้นที่ในเขตนี้มีสภาพเป็นป่าที่ค่อนข้างสมบูรณ์แต่อยู่นอกเขตป่าตามกฎหมาย โดยจำแนกเป็นกลุ่มย่อยได้ดังนี้

(1) เขตพื้นที่พัฒนาศูนย์พักพิง (หน่วยแผนที่ 610) มีเนื้อที่ 358 ไร่ หรือร้อยละ 1.50 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นป่าไม้

(2) เขตพื้นที่พัฒนาศูนย์พักพิง (หน่วยแผนที่ 620) มีเนื้อที่ 391 ไร่ หรือร้อยละ 1.64 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่อื่นๆ เช่น ไม้ละเมาะ เป็นต้น

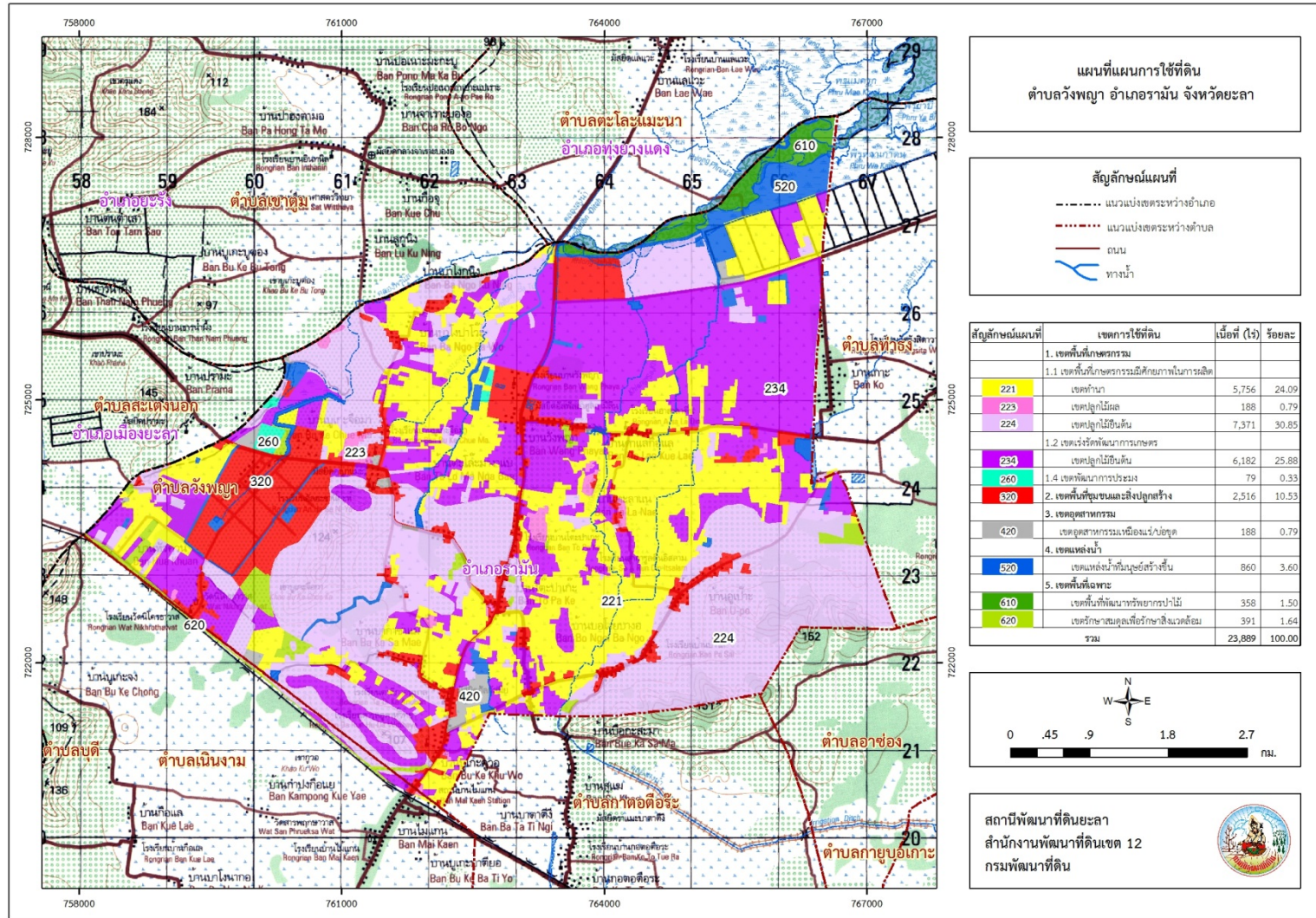
รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

- ควรมีการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยยึดหลักการใช้ที่ดินแบบผสมผสานระหว่างป่าไม้กับการเกษตร

- ควรป้องกันและรักษาสภาพป่าไม้ให้คงความสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากไม้และของป่าร่วมกันอย่างพอเพียง และยั่งยืน

แผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ภาพที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

การจัดการตามระบบการปลูกพืชตามเขตการใช้ที่ดินมีความจำเป็นดังที่ได้อธิบายไว้ในหัวข้อที่ 4.4 ระบบการปลูกพืช ตามความต้องการของชุมชนที่ต้องการโครงการสนับสนุนการจัดการทรัพยากรด้านต่างๆ เพื่อให้การใช้ที่ดินในการปลูกพืชเศรษฐกิจหรือ เลี้ยงสัตว์สำคัญมีประสิทธิภาพ ช่วงระยะเวลาที่เกิดความห่างจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต หรือพักแปลง ฯลฯ จึงควรมีกิจกรรมเสริมการใช้ที่ดินและปรับปรุงดินควบคู่กัน ดังนี้ ภาพที่ 6-2

เดือน ชนิดพืช	ม.ค	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค
	บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม											
1. ข้าวนาปี	ข้าวนาปี						ปอเทือง				ข้าวนาปี	
2. ไม้ยืนต้น	ปาล์มน้ำมัน						ปุยอินทรี, โดโลไมต์					
บริเวณพื้นที่ดอน												
1. ไม้ผล	มะพร้าวน้ำหอม ทุเรียน											
2. ไม้ยืนต้น			ยางพารา				ปุยอินทรี, โดโลไมต์					
	ปาล์มน้ำมัน						ปุยอินทรี, โดโลไมต์					

ภาพที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา การจัดการความเสี่ยงตามสภาพปัญหาของชุมชน และความต้องการลดความเสี่ยงของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา ให้แก้ไขปัญหาหลักของตำบลวังพญา รวม 5 ประการ คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำใช้ทางการเกษตร
- 2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค
- 3) การใช้ที่ดินไม่เหมาะสม
- 4) การชะล้างพังทลายของดิน
- 5) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาทั้ง 5 ด้าน (ในบทที่ 4) ต้องมีการจัดการความเสี่ยง (Risk management) ให้แก่เกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้าใจถึงผลประโยชน์ของระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ดังนี้

ปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ทางการเกษตร

การใช้น้ำในปัจจุบัน เกษตรกรอาศัยน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ และอาศัยน้ำฝนซึ่งมีไม่เพียงพอสำหรับพื้นที่การเกษตร และมีการชำรุดของระบบส่งน้ำต่าง ๆ ในพื้นที่

การใช้น้ำในอนาคต จำเป็นต้องมีการพัฒนาแหล่งน้ำและส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กและระบบส่งน้ำเข้าสู่แปลงนา เพื่อผลิตข้าวนาปี และการขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึง ลำเหมือง ฝาย และก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และพัฒนาเพิ่มเติมบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติมตลอดจนการพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดิน เช่น บ่อบาดาล

ปัญหาน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค

ปัจจุบันประสบปัญหาน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค ไม่เพียงพอประกอบกับแหล่งน้ำในพื้นที่ประสบกับปัญหาน้ำเสียที่ไหลมาจากโรงงานยาง/โรงงานไม้และน้ำเสียจากโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ทำให้แหล่งน้ำไม่สามารถนำมาใช้ได้

น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคในอนาคต สร้างระบบบำบัดน้ำเสีย พัฒนาระบบน้ำประปาให้เพียงพอกับความต้องการ เช่น การขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อจัดทำระบบน้ำประปาในหมู่บ้าน

ปัญหาการใช้ที่ดินไม่เหมาะสม

ปัจจุบันการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมตามศักยภาพและมีการปลูกพืชประสบปัญหาทรัพยากรดิน ทำให้ได้ผลผลิตต่ำ ทำให้มีต้นทุนในการผลิตสูงประกอบกับมีแหล่งน้ำใช้ไม่เพียงพอ

การจัดการความเสี่ยงสนับสนุนโครงการปรับเปลี่ยนชนิดพืช เช่น พืชที่ใช้น้ำน้อย หรือการปรับปรุงพื้นที่นาร้างผ่านโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกข้าวหรือปลูกปาล์มน้ำมัน

ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน

ปัจจุบันการใช้ที่ดินในพื้นที่ตำบลวังพญาขาดการป้องกันการชะล้างพังทลายของดินจากสภาพทรัพยากรดินที่เป็นดินทรายซึ่งง่ายต่อการสูญเสียหน้าดิน

แนวทางการจัดการเพื่อลดการสูญเสียดินจากการชะล้างในอนาคตจำเป็นต้องมีมาตรการในการอนุรักษ์ดินและพืชทั้งวิธีกล และวิธีพืช เช่น แนวหญ้าแฝก ระบบการปลูกพืช เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินจากที่สูงลงสู่พื้นที่ลุ่ม และเพื่อลดการสิ้นเปลืองของแหล่งน้ำ

ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

การใช้ที่ดินในปัจจุบัน พื้นที่ทำนา ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ส่วนใหญ่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และมีปัญหาดินทรายจัด

การใช้ที่ดินในอนาคต ปลูกข้าวเพื่อบริโภคแต่ต้องปลูกพืชหลังนาเป็นพืชตระกูลถั่ว หรือพืชปุ๋ยสดเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน และให้คำแนะนำด้านการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดินควบคู่กับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ เพื่อการจัดการดินเสื่อมคุณภาพ ยกกระดับคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ไม้ยืนต้น (ปาล์มน้ำมัน) พืชผัก ส่งเสริมปรับสภาพดินด้วยวัสดุปรับปรุงดิน ได้แก่ โดโลไมต์

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินยะลา เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2) การบริหารจัดการน้ำ
- 3) พันธุ์และป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
  - 1.1.1) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
  - 1.1.2) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
  - 1.1.3) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- 1.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - 1.2.1) โครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ผลิตข้าวจังหวัดชายแดนภาคใต้
  - 1.2.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่นาไร่เพื่อปลูกพืชเกษตรผสมผสาน

2) เขตไม้ผล มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

- 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 2.1.2) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 2.1.3) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์
- 2.1.4) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

2.2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- 2.2.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) เขตไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

3.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

- 3.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 3.1.2) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 3.1.3) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์

3.2) การบริหารจัดการน้ำ

- 3.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

3.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- 3.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1.1) โครงการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อฟื้นฟูนาร้าง (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน)
- 1.2) โครงการส่งเสริมการปลูกพืชผักตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน)
- 1.3) โครงการสนับสนุนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา)
- 1.4) โครงการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน)
- 1.5) โครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดศัตรูพืช (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา)
- 1.6) โครงการอบรมให้ความรู้ทางด้านการเกษตรเกี่ยวกับพืชผักตามช่วงฤดูกาล (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา)

2) เขตปลูกไม้ผล ไม่มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

3) เขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 3.1) โครงการส่งเสริมการแปรรูป/พัฒนาผลิตภัณฑ์การเกษตร(ต่อยอด) (แปรรูปผลิตภัณฑ์ใบเตยหนาม) (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน)
- 3.2) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน)

4) เขตเกษตรกรรมภายใต้เงื่อนไข ไม่มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1) โครงการขุดลอกคลอง (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา)
- 2) โครงการปรับปรุงซ่อมแซม สระน้ำบูเก๊ะตียอ หมู่ที่ 1 (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย รวม 7 รายการ ดังนี้

7.5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

1) พัฒนาแหล่งน้ำจากคลองชลประทาน หมู่ที่ 1 บ้านปากาซาแม และหมู่ที่ 2 บ้านโต๊ะปาแก๊ะ

2) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีความตื้นเขิน ในหมู่ที่ 2

7.5.2 การพัฒนาระบบส่งน้ำ

1) ก่อสร้างคลองส่งน้ำ หมู่ที่ 1 บ้านปากาซาแม

2) ก่อสร้างคลองส่งน้ำต่อจากแหล่งน้ำในพื้นที่หมู่ 1 เพื่อนำน้ำมาใช้ในการเกษตร หมู่ที่ 2 บ้านโต๊ะปาแก๊ะ

3) ขุดลอกคลองส่งน้ำ หมู่ที่ 4 บ้านอูเปาะ

4) ก่อสร้างระบบเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่เพื่อสูบน้ำจากแหล่งน้ำเข้าสู่พื้นที่การเกษตร หมู่ที่ 3 บ้านตาลาแน

7.5.3 การก่อสร้างฝาย

1) ขุดลอกฝาย ในพื้นที่หมู่ 3 บ้านตาลาแน (บ้านวังพญา)

2) สร้างฝายชะลอน้ำพร้อมท่อส่งน้ำเข้าพื้นที่ทำการเกษตร หมู่ที่ 2 บ้านโต๊ะปาแก๊ะ และหมู่ที่ 7 บ้านบาโงบองอ

3) สร้างฝายชะลอน้ำบริเวณคลองซากูพร้อมท่อส่งน้ำ หมู่ที่ 3 บ้านตาลาแน (บ้านวังพญา)

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการขอรับการสนับสนุนแผนงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

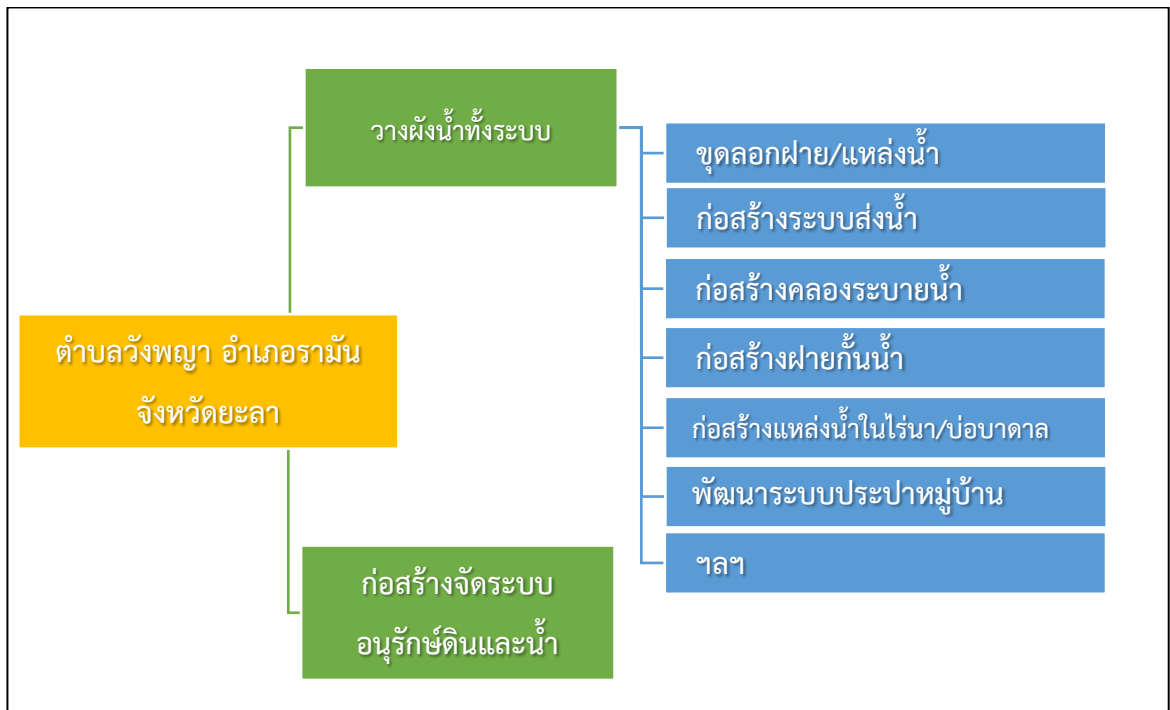
ปัญหาของตำบลวังพญาในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และ (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงแล้ง ปัญหารองลงมา คือ การปนเปื้อนของน้ำทิ้งเสียจากโรงงาน และเส้นทางขนส่งสินค้าเกษตรชำรุด ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลต่อการทำการเกษตรของราษฎรในพื้นที่ตำบลโดยรวม เนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ในกรณีปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปัญหาดินทราย ซึ่งพื้นที่ตำบลวังพญา มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม บางพื้นที่เป็นที่ราบและเนินเขาเตี้ย จึงเหมาะสมแก่การทำเกษตร แต่เนื่องจากการจัดการดินที่ไม่เหมาะสมติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ปฏิภานของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ดินขาดอินทรีย์วัตถุ โครงสร้างของดินมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากกิจกรรมทางการเกษตร ดินแน่น ธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุในดินมีปริมาณลดลง และแหล่งน้ำตื้นเขิน และเนื่องจากพื้นที่บางส่วนของตำบลวังพญาเป็นที่ลุ่ม จึงเป็นพื้นที่รับน้ำในช่วงฤดูฝนเกิดการทับถมของตะกอนดินและทรายที่ถูกชะล้างมาทับถมบริเวณพื้นที่ลุ่ม แหล่งน้ำ ลำน้ำตามธรรมชาติ คลองส่งน้ำ ฝาย ทำให้ตื้นเขิน ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ตามศักยภาพ และระบบส่งน้ำอุดตัน ส่งผลให้ขาดแคลนน้ำในการอุปโภค-บริโภค และการเกษตรในช่วงฤดูแล้งและประสบปัญหาน้ำท่วมขังพื้นที่ลุ่มในช่วงฤดูฝน เกษตรกรบางรายปล่อยพื้นที่ทิ้งร้างเนื่องจากทำการเกษตรได้ผลผลิตต่ำ บางส่วนของพื้นที่ประสบปัญหาน้ำเสียจากโรงงานและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ไหลลงแหล่งน้ำ ทำให้ไม่สามารถนำน้ำมาใช้ได้

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องความเสื่อมโทรมของดิน การขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมในพื้นที่ตำบลวังพญา สรุปได้ว่ามี 7 ประการ คือ (1) **ปรับปรุงดินด้วยสารปรับปรุงดิน ปุ๋ยอินทรีย์ และพืชปุ๋ยสด** (2) **ฟื้นฟูพื้นที่น้ำร้างเพื่อปลูกข้าว** (3) **ขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน** (4) **ก่อสร้างระบบส่งน้ำและขยายระยะเพิ่มเติม** (5) **ก่อสร้างระบบสูบน้ำ** (6) **ขุดเจาะบ่อบาดาลและทำระบบน้ำประปาในหมู่บ้าน** และ (7) **ก่อสร้างฝายชะลอน้ำ**

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 7 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้ว สรุปได้ว่า **“ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาที่หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน การขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมได้ทั้งตำบลวังพญา”**

การแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน ต้องดำเนินการควบคู่กับการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วม โดยจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”** ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา 7 ประการไว้ด้วยกัน ซึ่งลักษณะพื้นที่ที่จะเป็นที่ราบลุ่มและเนินเขาเตี้ย ต้องจัดทำทั้งการพัฒนาที่ดินและน้ำ โดยการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ใช้วัสดุปุ๋ยเพื่อการเกษตร เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด น้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยหมัก และจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำให้เหมาะสมกับพื้นที่ และพัฒนาแหล่งน้ำโดยขุดลอกฝายหรือแหล่งน้ำ ก่อสร้างระบบส่งน้ำ คลองระบายน้ำ ฝายกั้นน้ำ แหล่งน้ำในไร่นา บ่อบาดาล และพัฒนาระบบน้ำประปาในหมู่บ้าน ดังรายละเอียดในภาพที่ 7-1

ภาพที่ 7-1 ระบบการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและปัญหาน้ำท่วม ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2565 (ต.ค.-ธ.ค.2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบล มีกิจกรรม ดังนี้ (1) งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (2) การขุดลอกฝาย/ แหล่งน้ำที่ตื้นเขิน (3) ฝายกั้นน้ำ (4) ระบบส่งน้ำ (5) คลองระบายน้ำ และ (6) ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา/ บ่อบาดาล

การดำเนินการสำรวจและออกแบบอาจจะประสานขอข้อมูลจากสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการได้เร็วขึ้น

7.6.2 การก่อสร้างในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ 2565

1) งานเร่งด่วน

งานเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภค โดยการจัดทำระบบส่งน้ำ และระบบประปา และปัญหาน้ำเสียจากโรงงานและโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ไหลลงแหล่งน้ำ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการควบคุมดูแล

2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

7.6.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำรวมทั้งน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลวังพญา เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/ โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 5,756 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 300 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 8,250 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 750 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 2,850 1.5 การรณรงค์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท 34,000 2. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 2.1 โครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ผลิตข้าวจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการใหม่) 840,000 2.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกพืชเกษตรผสมผสาน 100,000 2.3 จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน 30,000	46,150
1.2 เขตไม้ผล เนื้อที่ 188 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 300 1.2 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์ 17,000 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 300	17,600
1.3 เขตปลูกไม้ยืน เนื้อที่ 7,371 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 300 1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 2,850 1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์ 34,000 1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 600	7,150
1.3 เขตปลูกไม้ยืน เนื้อที่ 7,371 ไร่ (ต่อ)	2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 106,800 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 2.1 รมรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 21,900	128,700
1.4 เขตเกษตรกรรมภายใต้เงื่อนไข เนื้อที่ 6,182 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 300	300

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 5,756 ไร่	1. โครงการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อฟื้นฟูนาร้าง (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน) 2. โครงการส่งเสริมการปลูกพืชผักตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน) 3. โครงการสนับสนุนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา) 4. โครงการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน) 5. โครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดศัตรูพืช (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา) 6. โครงการอบรมให้ความรู้ทางด้านการเกษตรเกี่ยวกับพืชผักตามช่วงฤดูกาล (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา)
1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 188 ไร่	-
1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 7,371 ไร่	1. โครงการส่งเสริมการแปรรูป/พัฒนาผลิตภัณฑ์การเกษตร(ต่อยอด) (แปรรูปผลิตภัณฑ์ใบเตยหนาม) (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน) 2. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน)
1.4 เขตเกษตรกรรมภายใต้เงื่อนไข เนื้อที่ 6,182 ไร่	-
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 860 ไร่	1. โครงการขุดลอกคลอง (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา) 2. โครงการปรับปรุงซ่อมแซม สระน้ำบูเกะตืออ หมู่ที่ 1 (องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญา)

แผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
เขตนาข้าว	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย/ ขวด	20/ 40	20/ 40	20/ 40	20/ 40	20/ 40	100/ 200	300	300	300	300	300	1,500	พต.
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	1.25	8,250	8,250	8,250	8,250	8,250	41,250	พต.
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	50	50	50	50	50	250	750	750	750	750	750	3,750	พต.
	1.4 การพัฒนาเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	1	1	2,850	2,850	2,850	2,850	2,850	14,250	พต.
	1.5 การรณรงค์เฝ้าติดตาม ต่อซัง	ไร่	20	-	-	-	20	40	34,000	-	-	-	34,000	68,000	พต.
	2. การจัดทำระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ														
	2.1 โครงการพัฒนาศักยภาพ พื้นที่ผลิตข้าวจังหวัดชายแดน ภาคใต้ (โครงการใหม่)	ไร่	300	-	150	-	150	600	840,000	-	420,000	-	420,000	1,680,000	พต.
	2.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำในพื้นที่นาไร่เพื่อปลูก พืชเกษตรผสมผสาน	ไร่	100	-	-	-	100	200	1,000,000	-	-	-	1,000,000	2,000,000	พต.
	2.3 จัดระบบอนุรักษ์ดินและ น้ำบนที่ลุ่ม-ดอน	ไร่	30	-	-	20	-	50	30,000	-	-	20,000	-	50,000	พต.

แผนการใช้ที่ดินตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
เขตไม่ผล	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย/ ขวด	20/ 40	20/ 40	20/ 40	20/ 40	20/ 40	100/ 200	300	300	300	300	300	1,500	พต.
	1.2 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	10	-	10	-	10	30	17,000	-	17,000	-	17,000	51,000	พต.
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	-	20	-	20	60	300	-	300	-	300	900	พต.
เขตไม่ยืนต้น	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย/ ขวด	20/ 40	20/ 40	20/ 40	20/ 40	20/ 40	100/ 200	300	300	300	300	300	1,500	พต.
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	1	1	2,850	2,850	2,850	2,850	2,850	14,250	พต.
	1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	20	-	20	-	20	60	34,000	-	34,000	-	34,000	102,000	พต.
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	40	-	40	-	40	120	600	-	600	-	600	1,800	พต.
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน	บ่อ	6	-	6	-	-	12	106,800	-	106,800	-	-	213,600	พต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการ ชะล้างพังทลายของดิน														
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	150,000	21,900	21,900	21,900	21,900	21,900	109,500	พต.

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
เขตเกษตรกรรม ภายใต้เงื่อนไข	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย/ ขวด	20/ 40	20/ 40	20/ 40	20/ 40	20/ 40	100/ 200	300	300	300	300	300	1,500	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

คณะผู้จัดทำ

นายศรีศักดิ์	ธานี	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12
นายณรงค์	ทองเหล่	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินยะลา
นายพรพรม	พรมเดชะ	ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน
นายพิศุทธิ์	มิกาศ	ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน
นายอรรถพร	บุญเอียด	นายช่างสำรวจชำนาญงาน
นางสาวสุนันทา	สะวะรัตน์	นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ
นายกำธร	รัตนช่วย	เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน
นายอภิเชษฐ์	ทองส่ง	นักสำรวจดินชำนาญการ
นางสาวสุรีย์พร	นวลศรี	เศรษฐกรชำนาญการ